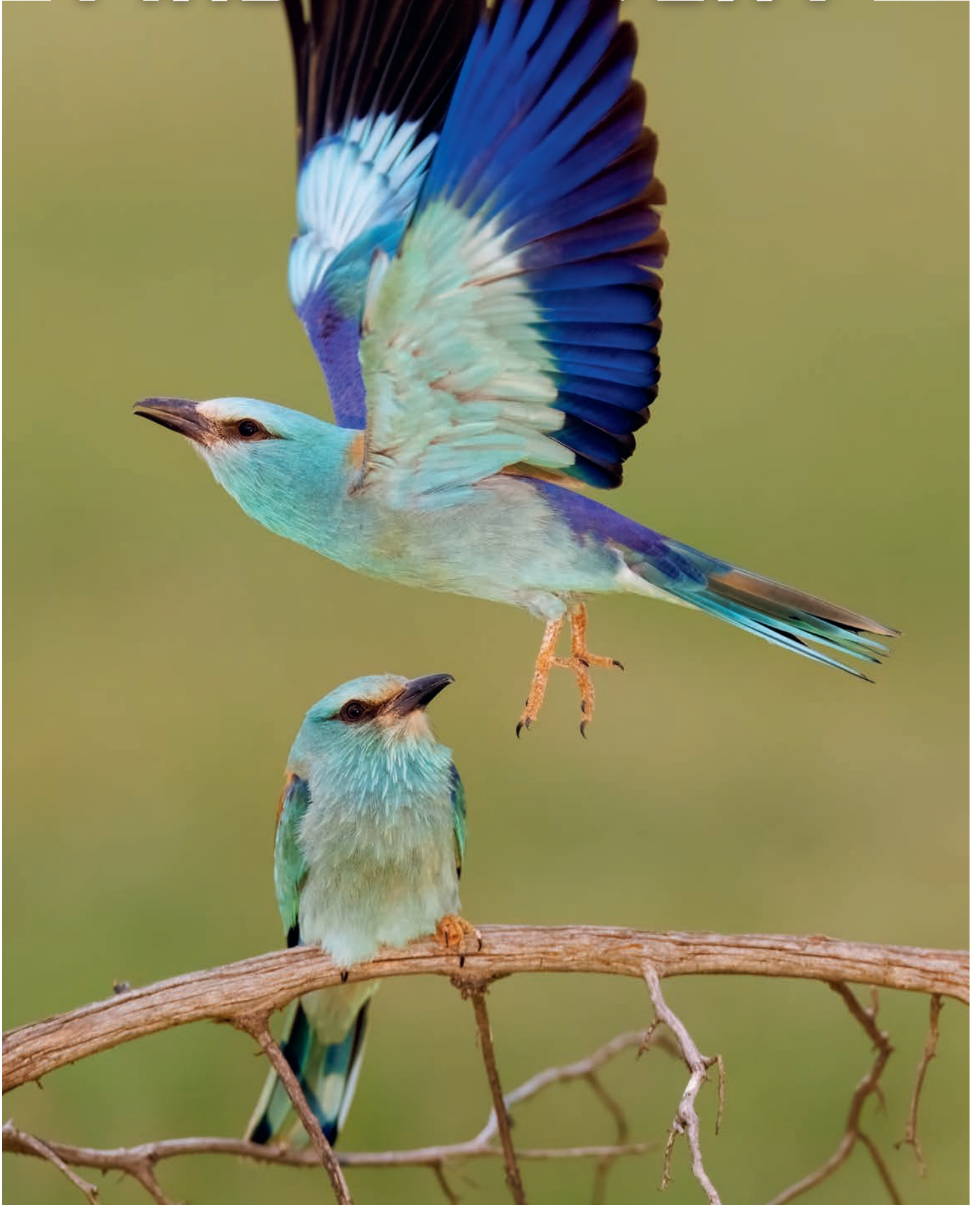

2026 nyár

MADÁRTÁVLAT

■ TERMÉSZETVÉDELEM

4 Özönfajok veszélyeztetik a természetes élővilágot és a gazdaságot – IV. rész: Inváziós állatfajok a magyarországi vizekben

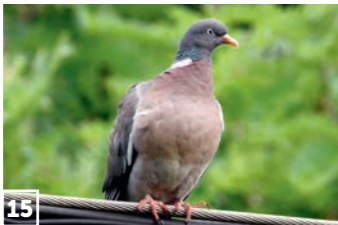
■ FAJMEGŐRZÉS

8 A szalakótavédelem története Magyarországon

■ MONITORING

15 FÓKUSZBAN az örvös galamb

■ MADÁRTANI TÁJÉKOZTATÓ

19 Hírek, érdekességek

■ CSIPOGÓ

23 Ismerjük meg az idei év madarát!

■ HÍREK

28 MME hírek – 2026. január–március

■ MADÁRGYŰRŰZÉS

38 Érdekes madármegkerülések

■ MADÁRTANI TÁJÉKOZTATÓ

42 Érdekes madárfészkelések

■ FAUNISZTIKA

44 Érdekes madármegfigyelések

■ MME BOLT

44 Saját logós távcsőcsalád az MME bolt kínálatában

FÖLD NAPJÁN – ELVÁRÁSOKKAL

A Föld napján minden évben megállunk egy pillanatra, és fel tesszük magunknak a kérdést: hogyan állunk? Mit tettünk az elmúlt évben a körülöttünk lévő természetért – és mit nem tettünk meg, pedig kellett volna?

Idén ez a kérdés különös súlyt kapott: épp ekkor jelentette be az alakuló új kormány, hogy önálló minisztériumot hoz létre a környezet- és természetvédelem számára. Az MME üdvözölte ezt a lépést – mint olyat, amit zöldmozgalmi partnereinkkel együtt hosszú ideje szorgalmaztunk. Különösen figyelemre méltó, ahogy a kormányprogram fogalmaz a természetvédelemről: „A környezet- és természetvédelem nem valami nagyvárosi, zöld hóbort, hanem [...] [a]rról szól, hogy lesz-e tiszta ivóvíz a csapban és a kutakban, árnyék a nyári hőségben, termés a földeken, és egészségesek lesznek-e a gyermekeink.” Ezekkel az elvekkel és a környezet- és természetvédelem ágazatokon átívelő holisztikus megközelítésével teljesen egyetértünk. Ugyanakkor kritikusan várjuk, hogy mi lesz a tartalom, mert egy önálló minisztérium létrehozása önmagában még nem természetvédelem – azt várjuk, hogy ez valódi szemléletváltást jelentsen, ne csupán intézményi átrendezést. Ha ezek az elvek nem csak jelszavak, akkor a gyakorlatban is meg kell jelenniük – nemcsak egy tárca keretein belül, hanem a vízügytől a mezőgazdaságon és az erdőgazdálkodáson át a területfejlesztésig és az oktatásig.

A kihívások valódiak és sürgetők. A mezőgazdasági területekhez kötődő madárfajok állományai vészjóslóan csökkennek – ezek a számok nem csupán a madarakról szólnak, hanem az agrártáj környezeti állapotának tükröi. A vizes élőhelyek pusztulása, a belvíz és az aszály egyszerre sújtó kettős csapdaja jelzi, hogy mérnöki megoldásokkal tovább nem lehet boldogulni:

tájéleptékű vízvisszatartásra, élőhely-helyreállításra van szükség. A védett erdőkben a természetvédelmi szempontoknak kell elsőbbséget élvezniük gazdasági célú fakitermelés nélkül, és a nemzeti park-igazgatóságoknak át kell venniük a nemzeti parkokban lévő állami erdők kezelését. Meg kell állítani a biológiailag aktív felszínek csökkenését, és a zöldmezős beruházások helyett a barnamezős fejlesztéseknek kell elsőbbséget kapniuk. A veszélyeztetett fajok védelme nemcsak élőhelyeik megőrzését jelenti, hanem határozott fellépést is az áramutések, közúti ütközések és mérgezések ellen – ezek visszaszorítása nem tűr halasztást. Mindezek mögött pedig ott áll egy hosszabb távú, de nem kevésbé sürgető feladat: egy természetbarát, madárbarát társadalom nevelése. Ha az oktatásban és az ismeretterjesztésben nem kap kellő helyet a környezettudatosság, akkor hiába minden jogszabály és intézmény, a változás nem lesz tartós.

Az MME több mint 50 éve dolgozik a hazai természet megőrzéséért, nagyjából azóta, amióta a Föld napja mozgalom is elindult. Több mint tízezer tagunkkal hazánk egyik legnagyobb természetvédelmi civil szervezete vagyunk – és ez a szerep kötelezettséggel is jár. Az új minisztérium kialakításakor és az égető környezeti válsághelyzet kezelésében a kormányzat számíthat tapasztalatunkra és szaktudásunkra. Készen állunk az együttműködésre – és szükség esetén arra is, hogy a természet és a jövő nemzedékek érdekében hangosan szót emeljünk. Reméljük, hogy a következő Föld napjára már nem csupán tervek-ről, hanem tettekről és eredményekről is számot adhatunk.

*Halmos Gergő
ügyvezető igazgató*

MADÁRTÁVLAT – madártani és természetvédelmi folyóirat
XXXIII. évf. 2. szám, ár: 890 Ft (MME-tagoknak térítésmentes)
KIADJA: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) közhasznú társadalmi szervezet
„A madárbarát Magyarorszáგért!”
1121 Budapest, Költő utca 21., Tel.: (06-1) 275-6247 · Fax: (06-1) 275-6267 · www.mme.hu

FŐSZERKESZTŐ: Orbán Zoltán
ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ: Schmidt Egon 1994–1995
KORÁBBI FŐSZERKESZTŐK: Péchy Tamás 1996–2004; Ujhelyi Péter 2004–2011, 2013–2018; Orbán Zoltán 2012, 2018–
SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Halmos Gergő, Haraszthy László, Orbán Zoltán, Vásony Petra
CSIPOGÓ MELLÉKLET: Kiss Maya
NYELVI KORREKTOR: Szűcs Katalin
TERVEZÉS, NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS: Kítaibel Bt.
SZERKESZTŐSÉGI TITKÁR: Bányai Lászlóné
TERJESZTÉS: Bányai Lászlóné és Skrionya Barbara
FELELŐS KIADÓ: Halmos Gergő MME ügyvezető igazgató
NYOMTATÁS ÉS KÖTÉS: EPC Nyomda – Budaörs
FELELŐS VEZETŐ: Mészáros László ügyvezető
ISSN 1217-7156
A címlapon: szalakóták (fotó: Máté Bence)

ÖZÖNFAJOK

veszélyeztetik a természetes élővilágot és a gazdaságot

IV. rész

– Inváziós állatfajok a magyarországi vizekben –

Sorozatunk korábbi két számában a fás szárú és a lágy szárú növényeket tekintettük át. Mostani számunkban a vizeinkben élő állatok kerülnek sorra. A szárazföldi növények bárki számára láthatóak, terjedésük könnyen nyomon követhető, újabb telepeik kialakulása is látványos folyamat, amely szintén jól megfigyelhető.

A vizekben lezajló változások viszont szinte „láthatatlanul” történnek.

A víz alatt zajló folyamatokat legfeljebb célzott vizsgálatokkal tudjuk megismerni, illetve amikor egy nagyobb testű faj, például valamelyik özönhalfaj tömegessé válik, akkor már a horgászok és korábban – amíg volt ilyen – a kisserzsákos halászok is észlelhetik annak megjelenését.

Hazai természetes vizeinkben – nagy folyók, kisebb vízfolyások, tavak, holtágak, kubikgödrök stb. – és sajnos a hőforrások környékén is ma már nagyon sokféle olyan élőlény fordul elő, amely nem része a Kárpát-medence természetes élővilágának, sőt, közülük több már tömeges megjelenésű. A halak mellett kételtűek, hullók, de tízlábú és alacsonyabb rendű rákok jelentős számban, néha tömegesen népesítenek be egy-egy élőhelyet, ahonnan kiszorítják a honos fauna képviselőit.

AZ ÖZÖNFAJÁ VÁLÁS JELLEMZŐI

Ahhoz, hogy egy faj számára új élőhelyet gyorsan el tudjon foglalni, azaz özönfajjá tudjon válni, több feltétel és tulajdonság – legtöbbször együttes – jelenléte szükséges. Az özönállatfajok esetében ilyen feltételek például a jobb szaporodóképesség, a rendelkezésre álló táplálék eredményesebb kihasználása, a ragadozókkal szembeni nagyobb védelem, az általuk terjesztett betegségekkel szembeni ellenállóság és a környezeti tényezőknek

való jobb megfelelés, vagy tágabb tűréshatár is szükséges. Ezek a feltételek általában nem egyedül jelennek meg egy-egy özönfaj esetében, hanem több együttesen is hat közülük, és ezzel olyan versenyelőnyhöz jutnak, amellyel a honos fajokat képesek háttérbe szorítani vagy akár kipusztítani. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy nem jó és rossz fajok versenyről van szó. Új környezetben bármely faj özönfajjá válhat, de szerencsére ez csak kis részükkel történik meg, mert az új helyen többségük rövid idő alatt ragadozók zsákmányává vagy egyéb körülmények áldozatává válik, de az is lehetséges, hogy nem jutott ki a természetbe a fennmaradáshoz minimálisan szükséges példány. A szabályozó körülmények nagyon sokfélék lehetnek. A mi térségünkben leginkább a téli hideg, esetleg a vizek befagyása az, ami sok idekerült faj túlélését megakadályozza, de sajnos ez nem vonatkozik mindegyikre. Persze olyan eset is előfordul, amikor egy-egy fajnak a túlélés nem okoz gondot, de a szaporodásához szükséges feltételek nem állnak rendelkezésre.

HOGYAN KERÜLTEK, KERÜLNEK VIZEINKBE IDEGENHONOS FAJOK?

Sajnos ennek sokféle módja van. Vannak olyan halfajok, például a különböző gébek, amelyek látszólag természetes úton

← Vörös mocsárrák (fotó: Weipert András)

lepték el a hazai Duna-szakaszt vagy más vizeinket. Azért csak látszólag, mert eredetileg nem a Duna vízgyűjtőjéhez tartozó vízfolyásokban éltek, de valamilyen véletlenszerű áttelepítés után megjelentek abban, és mivel optimális feltételeket találtak a Duna Fekete-tengerhez közeli szakaszán, elkezdtek szaporodni, és lassan elfoglalták az alsó, majd a középső Duna-szakaszokat is. A Dunában tömegessé vált gébek ilyen módon jelentek meg a Kárpát-medencében.

A véletlenszerű áttelepülések esetében sosem lehet kizárni a hajózást. A rakományuktól megszabaduló hajók, ha a kirakodás helyén nem vesznek fel újabb árut, akkor az optimális merülés elérése érdekében úgynevezett ballasztvizet szivattyúznak a hajótestbe, majd azt az újabb berakodás helyszínén kiengedik. Bár ebben a bemutatásban nem térünk ki a világtengerekre, érdekes szem előtt tartani, hogy azokon számos ponton katasztrófaközeli állapotokat teremtett az egyes fajok ballasztvízzel történő áttelepítése. Bár az áttelepített élőlények majdnem 100%-a nem éli túl a kényes utazást, az a kevés faj, amely képes erre, hatalmas problémát okozhat, például medúzák lepik el kiemelt üdülőövezetek partszakaszait, és ezzel ellehetetlenítik a fürdést. Ennek hatására a vendégek elmaradhatnak, a szállodák csödbe mennek, a helyi kereskedők bezárnak, stb.

Meleg vizeinkben tömegesen előforduló idegenhonos halak szinte kivétel nélkül akváriumokban tartott díszhalak. Tulajdo-

nosaik megunták azokat, vagy a szaporulattal és a túl nagyra nőtt egyedekkel nem tudnak mit kezdeni, stb., ezért felelőtlenül szabadon engedik őket. Ezek többsége is elpusztul, de bőségesen akadnak olyanok, amik túlélnek és szaporodni kezdenek. A Hévízi-tóban, de különösen annak kifolyó meleg víző csatornáiban például tömeges a dél-amerikai jaguársüggér (*Parachromis managuensis*).

Sajnos, sok esetben szándékos betelepítés eredményeként jelennek meg nálunk is új halfajok, melyek egy része kiszabadul a halastavakból, és a természetben kedvező feltételeket találva elszaporodik. Ilyen módon került a hazai vizekbe például az észak-amerikai naphal (*Lepomis gibbosus*), amelyet 1905-ben telepítettek be az iharosi tógazdaságba, és 1909-ben már a Balatonból is előkerült.

Léteznek olyan fajok is, amelyek potyautasként kerültek a vizeinkbe, ahol aztán tömegessé váltak, például a Kínából származó razbóra (*Pseudorasbora parva*). Valószínűleg a Kínából importált növényevő halak vizében ott voltak a razborák ikrái és ivadékai is, amelyek túléltek a szállítást, és szaporodni kezdtek a halastavakban, majd onnan kiszabadulva ellepték a természetes vizeinket.

Magyarországon 23, idegenhonos, inváziós tulajdonságokkal rendelkező halfaj fordul elő. Ez a 90 őshonos fajunk számának körülbelül a negyede. Természetesen ebben a számban nem szerepelnek az olyan fajok, mint például a piráják, amelyekből szintén fogtak már a Dunában. Nyilvánvaló, hogy

Jaguársüggér (fotók: Sallai Zoltán)

Amurgéb

Naphal

azokat felelőtlen emberek dobálták be a vizeinkbe, de szerencsére ezek túlélési esélye nulla. Sajnos azt is figyelembe kell venni, hogy az özönfajok száma folyamatosan növekszik, és nem zárható ki, hogy több új jövevényfajnak is itt vannak már az előőrsei, csak még nem fedeztük fel őket.

NEGATÍV ÖKOLÓGIAI ÉS GAZDASÁGI HATÁSOK IS

Az özönhalfajok egy része ökológiai, másik részük gazdasági problémákat okoz. Az ökológiai elsősorban abban nyilvánul meg, hogy elfoglalják az őshonos fajok élőhelyeit, elfogyasztják azok táplálékát. Természetes vizeinkben táplálékkonkurrenssek lehetnek, de akadnak ikrafalók is. Ugyanakkor az is gyakori jelenség, hogy az özönfajok egy része a honos ragadozó fajok – csuka, szürke harcsa, süllő stb. – fontos táplálékállataivá válnak. Az is előfordul, hogy az özönfajok ragadozásukkal teljesen átalakítják az általuk elfoglalt víztestben a természetes életközösséget. Az átalakítás azonban nemcsak a halfajokra, hanem a gerinctelen állatokra és a kétélűekre is kihat.

Gazdasági problémát nemcsak a természetes vizekben, hanem a halastavakban is okozhatnak az özönfajok, ahol például a razbóra vagy a fekete törpeharcsa tömegesen képes elszaporodni, és elfogyasztja a tenyésztett halak takarmányát,

Amuri kagyló (fotó: Haraszthy László)

Redőskosárkagyló-tömeg (fotó: Varga András)

amivel növeli a költségeket, és jelentősen csökkenti a profitot azáltal, hogy a lehalászott haltömeg egy részét értékesíthetetlen, úgynevezett szeméthalak alkotják.

GERINCTELEN BETOLAKODÓK

Vizeinkben azonban nemcsak idegenhonos halfajok, hanem csigák és kagylók, tízlábú rákok, továbbá hasadtízlábú és bolharákok is tömegesen megjelentek. A kagylók közül négy faj tekinthető özönfajnak, melyek közé olyan közismert fajok is tartoznak, mint a vándorkagyló (*Dreissena polymorpha*). A hazai halastavak őszi lehalászása után az iszapfelszínen sokféle tenyérnyi vagy akár annál nagyobb kagylóhéjakat is láthatunk, ezek az amuri kagyló (*Sinanodonta woodiana*) héjai. Ez a faj bizonyítottan az egykori Szovjetunióból importált, élő busa- és amurszállítmányokkal került be Magyarországra. A legtöbb kagylófaj szaporodása egy-egy halfajhoz kötődik, ezzel szemben az amuri kagyló lárvája számos édesvízi halfajt képes parazitálni, ezért szinte minden víztestben képes megélni, illetve különösen gyorsan terjedni. A redős kosárkagyló (*Corbicula fluminea*) olyan tömegessé tud válni, hogy az ipari létesítmények működését veszélyeztetheti például a vízben lévő csövek eltömítésével.

A vízben élő csigák közül hét faj megtelepedéséről van tudomásunk, ezek közül három a természetes vizeink lakója, míg négy faj csak a meleg vizeinkből ismert, illetve például a Hévíz-tó meleg vizű kifolyójából is. A csigák közül talán a folyami bödöncsiga (*Theodoxus fluviatilis*) megtelepedése a legérdekesebb, ugyanis ez a faj szerte Európában honos, de a Duna vízrendszerében korábban nem élt. Nálunk az első példányait a Tiszában fedezték fel, a Dunában pedig az 1980-as évek elején észlelték. Ma már a teljes hazai folyamszakaszon tömegesnek mondható. Ennek az 1 centiméternél kisebb testű, rendkívül változatos héjmintázatú csigának az ökológiai hatása egyelőre tisztázatlan. Annak ellenére, hogy a vele azonos élőhelyen előforduló két hazai rokonfajának állománycsökkenését észlelték azokon a helyeken, ahol megjelent, nem egyértelmű, hogy a két folyamat között összefüggés lenne. Mindenesetre a jelenség figyelemre méltó, mert a két hazai faj egyike, a sávós bödöncsiga nemcsak védett fajunk, hanem egyúttal Natura 2000 jelölőfaj is.

Az idegenhonos özönrákoknak eddig kilenc fajt mutatták ki Magyarországon. Ezek többsége meleg vizekben képes csak megélni, ami miatt joggal feltételezhető, hogy a díszállat-kereskedésekben vásárolható, akváriumban tartott és megunt, majd szabadon engedett példányok utódai ezek az állatok. A hideg vizeinkben is több faj jelent meg, ilyenek a vörös mocsárrák (*Procambarus clarkii*), a márványrák (*P. virginialis*), továbbá a cifrarák (*Faxonius limosus*). Eddigi ismereteink alapján úgy tűnik, hogy a vörös mocsárrák jelenti a legnagyobb veszélyt. Rendkívüli alkalmazkodóképességgel rendelkező faj, amely a megszállt vizekben gyorsan tömegessé válhat. A kisebb vízfolyásokban, a kerti tavakban, a meleg vizes tavakban és csatornáknál éppen úgy jól érzi magát, mint a Dunában. Azonkívül, hogy terjeszti a rákpestist, amely a honos rákfajainkat rendkívül súlyosan veszélyezteti, felfalja a halak ikráit és a kétélűek petéit is. Ezekkel a tulajdonságaival jelentősen csökkenti a vízi élővilág sokszínűségét. Súlyos gazdasági károkat is képes okozni azzal, hogy járatokat alakít ki a partfalakban, amivel az eróziós veszélyt növeli, sőt, kritikus esetben akár gátszakadást is előidézhethet a védművek átfurkálásával. Érdekesség, hogy Spanyolországban is tömegessé vált, és ott a fehérgólya-állomány megerősödésében érzékelhető szerepe van, mivel a gólyák előszeretettel és nagy mennyiségben fogyasztják.

KÉTÉLTŰEK ÉS HÜLLŐK

A kétélűek és a hüllők több faja is megjelent már Magyarországon. Közülük a legfontosabb faj a vörösfülű ékszerteknős (*Trachemys scripta elegans*), amelyet tízezerszám importáltak Európába, és Magyarországra is nagyon sok került belőlük. A kereskedésekben kínált, 4-5 centiméteres példányaik gyorsan

Piros és sárgafülű ékszerteknős (fotó: Halpern Bálint)

kinőtték a terráriumaikat, és tulajdonosaik egy része felelőtlenül szabadon engedte korábbi kedvencét valamelyik városközeli vagy városban belüli kisebb-nagyobb tóba. Ennek „eredményeként” manapság már egyre több helyről ismert, hogy sikeresen szaporodott. Mivel sokféle nagy számban fordul elő, előbb-utóbb ivaréretté váló példányaitól újabb és újabb helyeken várható, hogy sikeresen szaporodnak. A vörösfülű ékszerteknős ugyanabban az életterben él, mint a Kárpát-medence egyetlen honos teknősfaja, a mocsári teknős, súlyos veszélyt jelent rá nézve, mivel nagyobb testű, és ez a tulajdonsága versenyelőnyt jelenthet például a napozóhelyek elfoglalásában. Ezért a vörösfülű ékszerteknőst minden vizünkben el kell távolítani, és meg kell akadályozni, hogy továbbiak a természetes vizekbe kerüljenek.

Haraszthy László

XXVI. TEREPMADARÁSZ-FUTAM BIHARUGRÁN!

2026. szeptember 25–27.

Az idei terepmadarász-futam az MME Ritkaságvadász Szakosztály és a Körös–Maros Nemzeti Park Igazgatóság közös szervezésében Biharugrán kerül megrendezésre!

Klasszikus 24 órás futamot tartunk, és az elmúlt évekhez hasonlóan több kategóriában is lehet indulni a versenyen. Az előadások és egyéb programok helyszíne a Bihari Madárvárta lesz (Biharugra), míg a 24 órás futam helyszíne hagyományosan a Biharugrai- és Begécsi-halastavak területét foglalja magába.

Az éves terepmadarász-futam alkalmával tartjuk a szakosztály éves találkozóját is, a részletes program az MME honlapján és a szakosztály Facebook-oldalán is hamarosan elérhető lesz: <https://www.facebook.com/ritkasagvadasz/>.

Várunk minden madarászt, MME-tagot és érdeklődőt a rendezvényre!

A SZALAKÓTAVÉDELEM TÖRTÉNETE MAGYARORSZÁGON

A szalakóta egykor a magyar táj egyik karakterfaja volt, majd néhány évtized alatt szinte teljesen eltűnt az országból. A 20. század második felének tájtalakító folyamatai drámai állománycsökkenéshez vezettek, amelynek következtében a faj a kipusztulás szélére sodródott. Az 1980-as évektől elindított célzott természetvédelmi beavatkozások – különösen a mesterséges odúk telepítése – azonban fordulatot hoztak a faj állományában. Az ezt követő évtizedekben, különösen a LIFE program keretében megvalósított komplex intézkedések révén a szalakóta hazai állománya látványosan megerősödött, és a faj visszatért korábbi élőhelyeinek egy részére. A történet mára európai szinten is kiemelkedő természetvédelmi sikerré vált.

A szalakóta egykor a magyar táj egyik karakterfaja volt, majd néhány évtized alatt szinte teljesen eltűnt az országból. A 20. század második felének tájtalakító folyamatai drámai állománycsökkenéshez vezettek, amelynek következtében a faj a kipusztulás szélére sodródott. Az 1980-as évektől elindított célzott természetvédelmi beavatkozások – különösen a mesterséges odúk telepítése – azonban fordulatot hoztak a faj állományában. Az ezt követő évtizedekben, különösen a LIFE program keretében megvalósított komplex intézkedések révén a szalakóta hazai állománya látványosan megerősödött, és a faj visszatért korábbi élőhelyeinek egy részére. A történet mára európai szinten is kiemelkedő természetvédelmi sikerré vált.

VÉDELMI HELYZET

A szalakóta az IUCN besorolása szerint a nem fenyegetett fajok kategóriájába tartozik. Magyarországon már 1901 óta védett, 1988 óta pedig fokozottan védett, pénzben kifejezett értéke 500 000 Ft, továbbá 2013 óta az EU prioritáslistáján szereplő madárfaj.

KÖLTÉSBIOLÓGIA

A szalakóta hosszú távú vonuló, április végén érkezik vissza teletőterületéről, és szeptember közepén távozik. A szalakóta jellemzően erdőssztyepeken, fáslegelőken, puszták mellett elhelyezkedő fehérynár-ligetekben találja meg ideális költőhelyét Magyarországon, de a mezőgazdaság változásával egyre gyakrabban található meg extenzív szántók és mozaikos gyepekkel tarkított élőhelyeken is.

A hazai populáció számára fontos a táji szintű változatosság. Mivel odúban költő faj, elengedhetetlen számára az öreg fák megléte. Leggyakrabban a fekete harkály és a zöld küllő elhagyott odúit foglalja el, de a természetes odúk, illetve a löszpartfalak is megfelelő költőhelyet jelentenek számára. Fontosak a könnyen odvasodó fafajok, hazánkban főleg a fehér nyár, illetve egyéb nyárfajok jelenléte. A mediterrán országokban rendszeres az öreg épületekben, hidak lábzatáiban való költése, hazánkban az utóbbi években – valószínűleg a populáció ugrásszerű növekedése miatt – újabban rendszeresen fordul elő, hogy hódályok tetőszerkezetében, elhagyott tanyákban is költ. A szalakóta elsősorban monogám faj, de poliginia, páron kívüli párzás is előfordul.

A költő párnak besegítő (*helper*) egyedek részvételét is többször megfigyelték a fiókák gondozásában. Évente egyszer költ május vége és augusztus között. A tojásrakási időszak

Szalakóta fészekalja (fotó: Tokody Béla)

← Szalakóta bókoló bogáncson (fotó: Máté Bence)

májusban és júniusban van. Fészekalja leggyakrabban 4-5 (2-7), fehér, kerekded tojásból áll.

Az utóbbi időszakban minden évben előfordultak 8-9-10 fiókás fészekaljak is, ezek valószínűsíthetően összetojásból keletkeztek. Mindkét szülő kotlik. A kotlási időszak 18-19, a fiókanevelés pedig 26-27 nap. Az utódok gondozásában mindkét szülő részt vesz. A kotlás már a fészekalj teljessé válása előtt megkezdődik, általában a harmadik tojás lerakása után, ezért a fiókák nem egyszerre kelnek ki. Emiatt a fiókák között jelentős a méretbeli és fejlettségi különbség.

A szalakóta vártamadár, vagyis egy kiülőpontról les szákmányára. Ezek leginkább fák, bokrok, kerítések, elektromos vezetékek. Elsősorban rovarevő faj, tápláléka főként egyeneszszárnyúakból áll, de nagy testű bogarakat, hártýásszárnyúakat és pókokat is elkap. A gerincesek fogyasztása ritkább, főleg gyíkfajok, de vízisikló és kis testű rágcsálók is előfordulnak a táplálékában. A mozaikos mezőgazdasági területen több bogarat és gerincest szákmányol. Ilyen területeken került elő fiatal mocsári teknős, illetve vakond is a fészekben lévő maradványok közül. A szülők etetési aktivitása változik a nap folyamán, a hajnali óráktól 13 óráig a leggyakoribb, bár a későbbi órákban is megfigyelhető, továbbá éjszakai etetést is rögzítettek már.

VONULÁS

A hazánkban költő szalakóták viszonylag korán, augusztus végén, szeptember elején távoznak az országból. A vonulás során nem kötődnek szűk migrációs folyosókhoz, széles sávban haladnak dél felé. Az őszi vonulás során két kiemelt megállóhely-régió lett azonosítva: a Száhel övezetét magába foglaló szubszaharai, valamint az Egyenlítőtől délre fekvő szubekvatoriális területek. A madarak különösen hosszú időt töltenek a szubszaharai régióban, amely kulcsfontosságú pihenőterületként funkcionál. A teletőterületek főként Délnyugat-Afrika szavannavidékein helyezkednek el, különösen Namíbia, Botswana és Angola területén, ahol a populáció jelentős térbeli szórást mutat, de az egyik hazai geológátorral jelölt madár a telet Tanzániában töltötte.

A költési időszakon kívül az élőhelyhasználat szintén a gyepekhez kötődik, különösen a teletőterületeken, ahol a madarak a leghosszabb időt töltik. A gyepek globális jelentősége kiemelkedő a faj fennmaradása szempontjából, ugyanakkor ezek az élőhelyek világszerte gyors ütemben degradálódnak, ami egy nagyon komoly fenyegetettség a szalakóta számára.

A tavaszi vonulás hosszabb útvonalon történik, Kelet-Afrika partvidékén át az Arab-félszigeten keresztül térnek vissza

Szalakótafiókák méretbeli különbsége gyűrűzéskor (fotó: Tokody Béla)

Teríték Szauúd-Arábiában (forrás: internet)

← Szalakóta és kukuk harca az odúért (fotó: Máté Bence)

egyenesszárnyúak és egyéb, nagy testű rovarok mennyisége jelentősen csökkent. Ezzel párhuzamosan a hagyományos gyepgazdálkodás visszaszorulása és a legeltetés megszűnése következtében megindult a cserjésedés. A nyílt élőhelyek fokozatosan záródtak, ami kedvezőtlen volt a faj számára.

A szalakóta közepes termetű madárfaj, amely a költésre alkalmas méretű odúk nagymértékű megfogyatkozása következtében elvesztette a természetes költőüregeinek túlnyomó részét. A modern erdőgazdálkodás és a gazdálkodói érdekek ezt a folyamatot változtatták meg – a nyárasok vágásfordulója rövid, ezért nem tudnak azokban természetes, költésre alkalmas odvak kialakulni. A hullámtereken gyakori fűz-nyár ligeterdők helyét sok helyen átvették a nemesnyár-ültetvények, a korábbi botlól füzeseket felhagyták, mára nagyrészt az inváziós fásszárúak dominálnak, megszüntetve a korábbi ligetes szerkezetet. Az újonnan telepített alföldi faültetvények esetében az akác dominál, amelyet elsősorban tűzifatermelésre ültetnek. Az akác alig odvasodik, és a rövid vágásforduló miatt erre egyébként sincs lehetősége, illetve a zöld küllő és fekete harkály ritkán használja ezeket odúkészítésre. Az öreg, már odvasodó fák nemkívánatosak a modern erdőgazdálkodás számára, ezért azok hamar kivágásra kerülnek. A modern, gépesített mezőgazdaság számára a korábbi mezővédő erdősávok akadályként jelentkeznek, így azok nagyrészt megszüntetésre kerültek.

A helyzetet tovább súlyosbították a vonulási útvonalakon jelentkező veszélyek. A Földközi-tenger térségében tapasztalható illegális vadászat, valamint az afrikai teletelőterületeken bekövetkező élőhelyváltozások szintén hozzájárultak a mortalitáshoz.

A FORDULAT: AZ ODÚTELEPÍTÉSEK KEZDETE (1986–2011)

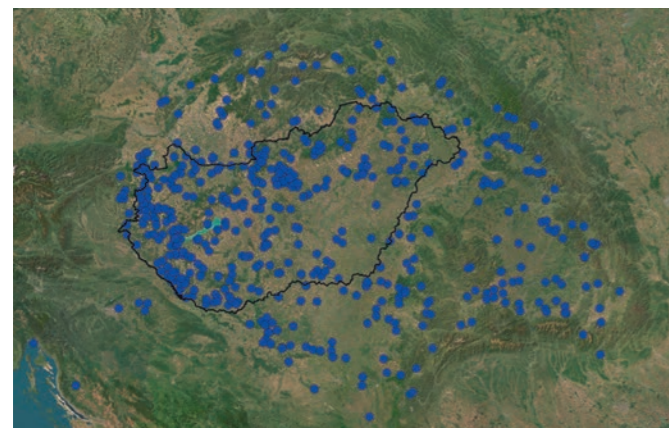
A szalakóta gyakorlati védelme az 1980-as évek elején kezdődött el, amikor az MME Újszegedi Helyi Csoportja Jakab Béla javaslata alapján – dr. Molnár Gyula vezetésével – D típusú mesterséges odúkat kezdett el telepíteni a Szatymaz és Balástya között elterülő, mozaikos, nyárfasorokkal tarkított gyepes, mezőgazdasági művelésű élőhelyre.

A program gyors sikerei nyomán szalakótaodú-telepítések kezdődtek országszerte több MME-s helyi csoport és nemzeti park-igazgatóság aktív közreműködésével. Külön kiemelendő a Szitta Tamás vezetésével folytatott szalakótavédelmi projekt a Bükki Helyi Csoport működési területén, amely az akkori legészakibb elterjedésű szubpopulációt erősítette.

Európába a madarak. A vonulás gyorsabb, mint az őszi, és az óramutató járásával ellentétes hurokvonulási stratégia jellemző. A hazai populáció azonban ebben is változatosságot mutat, egy egyed a Nilus vonalát követte ősszel és tavasszal is, számos olaszországi megfigyelés pedig az óramutató járásával megegyező hurokvonulást feltételez. Hazánkba április közepe és május közepe között érkeznek meg a költőhelyekre, ennek a szórásnak köszönhetőek a tojásrakások és a fiókák kirepülése közötti eltérések a fészekaljok között.

A KÁRPÁT-MEDENCEI SZALAKÓTAÁLLOMÁNY A 20. SZÁZAD ELSŐ FELÉBEN (1900–1970)

A szalakóta korábban gyakori faj volt egész Magyarországon, különösen az alföldi tájakon, de jelen volt dombvidékeinken is. Az elterjedési térkép, amely a faj tavaszi első észlelésein alapul, szintén arra utal, hogy a szalakóta az egész Dunántúlon elterjedt volt, különösen Somogy, Baranya és Vas vármegyékben,

A szalakóta elterjedése a Kárpát-medencében a 20. század elején

valamint a Kisalföldön. Mivel ez nem szisztematikus felmérés eredménye, az a feltételezés, hogy a hasonló adottságú területek, például Zala vármegye is alkalmas élőhelyet biztosítottak a faj számára. A Kiskunság, a Nyírség és a Tápíóság térségei, valamint a Tisza menti ártéri erdők, illetve az idős erdőfoltok, mint például a debreceni Nagyerdő, a Nagycsere, Ohat és Újszentmargita is szalakóta-költőhelyek voltak ezen a területen. Az 1930-as években a szalakóta nagyon gyakori volt a Hanságban és Bugacon. Békés és Szolnok vármegyék nagy részét valószínűleg soha nem népesítette be a faj.

Magyarország mai határain kívül a szalakóta rendszeresen előfordult Erdély és Szlovákia hegyvidéki területeinek alacsonyabb völgyeiben, valamint a Partiumban. Ugyanakkor a Gyimesben soha nem volt gyakori.

1947–1953 között még mindig gyakori költő faj volt a Tisza menti ligeterdőkben. Nehéz megbecsülni a szalakóta állományának nagyságát a 20. század első felében: 1950-ben Ausztriában az állomány körülbelül 300-500 pár volt, míg Magyarországon a rendelkezésre álló források csak annyit jeleztek, hogy a faj nagyon gyakori volt ott, ahol megfelelő élőhelyek álltak rendelkezésére. A korabeli irodalmi adatok alapján a szalakóta állománya a 20. század elején legalább 2000-3000 pár lehetett.

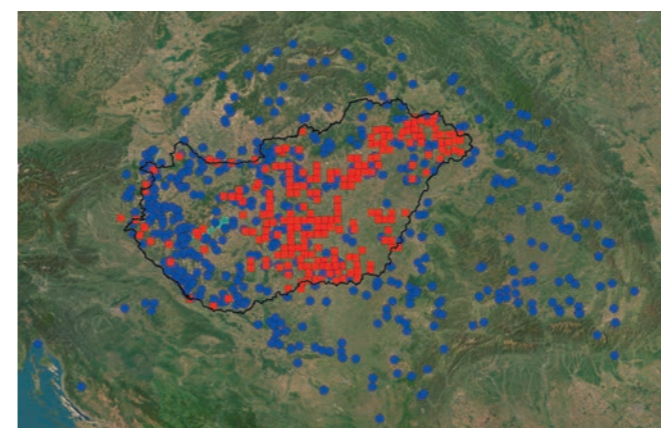
A HAZAI ÁLLOMÁNY ÖSSZEOMLÁSÁNAK ÉVEI (1970–1985)

Az 1970-es és 1980-as években az állomány összeomlott Ausztriában, Szlovákiában, Fehéroroszországban és Lengyelországban. Ekkorra, bár nincs pontos becslésünk, de Magyarországon valószínűleg még meghaladhatta az 1000 párt. A 20. század első fele és az 1970–1986 közötti időszak elterjedésének összehasonlításakor a legszembetűnőbb különbség a Dunántúlon tapasztalható jelentős visszaesés. Ugyanakkor a Nagyalföldön

enyhe növekedés figyelhető meg, bár ez az eredmény a terület szisztematikusabb felmérésének is tulajdonítható.

Az 1990-es évekre az állomány mintegy (300) 500-600 pár-ra csökkent, amely valószínűleg a legalacsonyabb érték volt hazánkban. A faj 2006-ra eltűnt a Dunántúlról.

A szalakóta állományának csökkenése szoros összefügg a 20. század második felében lezajló agrártörténelmi változásokkal. Az 1950-es évektől kezdődően a mezőgazdaság intenzifikációja alapvetően alakította át a tájat. A nagyüzemi gazdálkodás térnyerése a táj homogenizálódásához vezetett. A korábban változatos, mozaikos szerkezetű élőhelyek eltűntek, a gyepek feltörése, a mezsgyék megszűnése és a táblák összevonása jelentősen csökkentette a biodiverzitást. A növényvédő szerek széles körű alkalmazása a rovarállomány drasztikus visszaesését okozta, ami közvetlenül érintette a szalakóta táplálékbázisát. A faj számára kulcsfontosságú

A szalakóta elterjedése a Kárpát-medencében a 20. század elején (kék) és az 1979–1986 között végzett felmérés alapján (piros)

Az első nemzetközi, nagyobb finanszírozású program 2010–2011-ben zajlott, amikor az MME a Kiskunsági és a Körös–Maros Nemzeti Parkkal, valamint a Szerbiai Madártani Egyesülettel összefogva pályázatot készített az Európai Unió IPA pályázati keretére, amely a kék vércse mellett a szalakóta védelmét alapozta meg a Dél-Alföldön és a vajdasági Bácska és Bánát tartományokban. A program során 850 szalakótaodú került ki a Kiskunság területére, ami öt éven belül az állomány ugrásszerű növekedését hozta magával.

A pályázati időszak alatt felmerült kérdések és az elért eredmények megalapozták egy komplexebb fajmegőrzési pályázat elkészítésének az igényét. A feladatok nagyságrendje egy nagyobb pályázati forrás megszerzése felé mutatott, ami-re az Európai Unió LIFE alapja jelentette a megoldást.

A SZALAKÓTA LIFE PROJEKT (2014–2020)

Kétéves előkészítés után az MME pályázati terve támogatást nyert, és a 2014–2020 közötti időszakban lefolytatásra került A szalakóta védelme a Kárpát-medencében (LIFE13/NAT/HU/000081) elnevezésű projekt, amely az MME mint koordináló kedvezményezett vezetésével sikeresen megvalósult. A Kelet-Magyarországot és a nyugat-romániai Partiumot célzó munka résztvevői egyrészt a projektterületeken levő nemzeti park-igazgatóságok és államigazgatási szervek voltak, valamint két civil szervezet, melyek korábban már nagy tapasztalatot szereztek a LIFE, illetve hasonló, uniós támogatású pályázatok végrehajtása során. A munka nem jöhetett volna létre a két ország szakminisztériuma által nyújtott kormányzati támogatás nélkül.

A pályázat részletesen meghatározta azokat a célokat, amelyek elérése szükséges volt, de ezek közül érdemes kiemelni azokat, amiknek a megvalósulása alapjaiban határozza meg a magyarországi szalakótavédelem jövőjét.

A SZALAKÓTA ÁLLOMÁNYÁNAK NÖVELESE A PROJEKT IDŐTARTAMA ALATT

A pályázat időtartama alatt kihelyezendő nagyszámú (2250 db) mesterséges odú miatt 20%-os állománynövekedést vállaltunk. A projekt kezdőévében, 2014-ben történő alapfelmérés

Tipikus dél-alföldi szalakóta-élőhely Balástya határában (fotó: Tokody Béla)

→ Az odúkért nagy harc folyik a szalakóták, búbosbankák és kuvikok között (fotó: Máté Bence)

tanúsága szerint a magyarországi szalakótaállomány 1200–1400 párra volt tehető.

A 2020-ban lezajlott zárómonitoring szerint a hazai állomány nagyon megerősödött: 2000–2200 párra becsültük, amely kiemelkedő, nem várt eredménynek számít! A populáció pontos számának feltérképezése nehéz feladat, mivel a természetes odúkban költő párok jelenléte nehezebben állapítható csak meg, és az a kedvező tapasztalat, hogy egyre több a természetes körülmények között szaporodó pár.

A projekt kezdetekor, 2014-ben mindössze 1 – löszfalban költő – párról volt tudomásunk a Dunántúlon, amely az első bizonyított fészkelés volt 2006 óta. Ez a pár 2013 óta fészkel az aba-belsőbárándi gyurgyalagos partfalban. 2020-ban már közel 50 párt vettek számba a szakemberek, a szalakóta újra megjelent költő fajként Fejér vármegye mellett Nógrád és Tolna vármegyében is. A projekt kiemelkedően nagy eredménye – bár kifejezett vállalás nem történt a pályázatban erre –, hogy a megerősödő alföldi állomány segítségével visszatért a szalakóta a Dunántúltra.

VONULÁS- ÉS TELELÉSKUTATÁS

A szalakóta hosszú távú vonuló madárfaj, mindössze néhány hónapot tölt a Kárpát-medencében május és szeptember

között. Vonulási útvonalának egy részéről volt korlátozott elképzelésünk a korábbi évtizedek gyűrűzési munkáinak köszönhetően, de a pontos útvonalokról és telelőterületről semmit nem tudtunk, azonban a projekt hat éve alatt feltárult a faj pontos vonulási mintázata.

A projekt során 11 szalakóta jelölése történt meg műholdas jeladókkal 2016 és 2019 között. Ebből egy apaji illetőségű madár – az Eleven névre keresztelt szalakóta – 2016 júniusában kapta meg az adóját. Az évek során öt költési időszakra tért vissza hazánkba, és feltételezhetően sikeresen költött, telelőterülete minden esetben Botswana volt. Eleven a világ első jeladós szalakótája, amely ilyen hosszú időn keresztül ingázott Európa és Afrika között, óriási mennyiségű adatot szolgáltatva útvonaláról, valamint aktivitásáról.

SZAKMAPOLITIKAI SIKEREK

Ebben az időszakban a projektcsapat elkészítette a szalakóta-fajmegőrzési tervet (2020-ban került elfogadásra), amely mérföldkő volt a hazai védelmi tevékenységek megalapozásában. 2017-ben Kecskeméten lett megtartva a Nemzetközi Szalakótavédelmi Konferencia, amelynek elsődleges feladata az volt, hogy a 2008-ban (a szintén hazánkban készített) nemzetközi fajmegőrzési tervet frissítse. A konferenciára 27 országból

több mint 80 szakember érkezett. A konferencia másnapján megtartott workshop keretében megalapoztuk a világ legelső, úgynevezett *Flyway Action Plan*jét, amely a szalakóta vonulási útjaival és telelőterületével foglalkozik, felismerve azt, hogy egy hosszú távú vonuló faj nem elég a költőterületén hatékonyan megvédeni. A tervet a CMS 2017 őszén a Manilában megtartott konferenciáján adoptálta.

A HAZAI SZALAKÓTAÁLLOMÁNY NAPJAINKBAN (2020–2025)

A LIFE projekt során kihelyezett odúk ellenőrzése a fenntartási időszakban is folytatódott. Az évenkénti rendszeres odúellenőrzések folyamatos állománynövekedést mutattak. Egyre több természetes odúban költő szalakóta került elő a rendszeres felmérések során.

Nemcsak harkály által készített, illetve korhadás során kialakult odúban kerültek elő fészkelő párok, de egyre több esetben foglaltak szokatlan helyeket: 2020-ban a pusztaszeri Vesszős-szék mellett került elő szalakóta-fészkelő egy hodály tetőszerkezetéből, ahol a tojó a gerendára rakta le tojásait. Minden évben számos adat érkezik alföldi, romos tanyák tetőszerkezetében, a padláson költő párokról, de gyakoriak a vércseládákban, azaz félig nyitott odúkban fészkelő párok is.

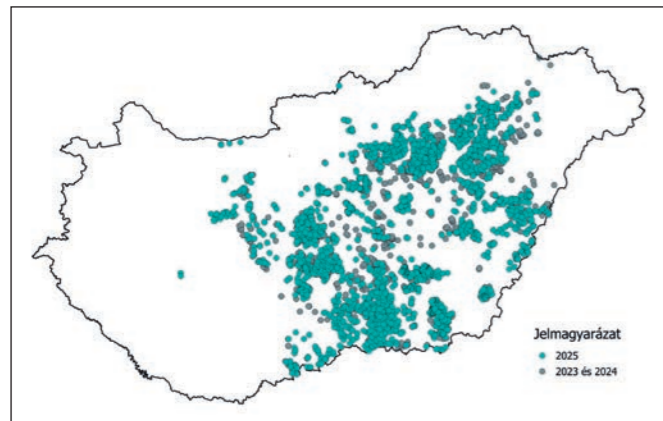
2025-ben az After-LIFE program keretében az MME Fajmegőrzési Osztálya szervezte meg az országos szalakótafelmérést. A munkába bevonta a gyűrűzéssel foglalkozó szakemberek mellett azokat a nemzeti park-igazgatóságokat is, amelyeknek a területén fészkelő faj a szalakóta. A munkába bekapcsolódtak azok a terepen dolgozó madármegfigyelők is, akik napi szinten használják az MME Madáratlasz programját, illetve az adatgyűjtésre fejlesztett Turdus mobilalkalmazást, amely kifejezetten alkalmas arra, hogy pontos koordinátákkal tudjuk a természetes odúkban költő állományt felmérni. A LIFE projekt végén országosan közel 3800 odút tartottunk nyilván, amelyeket területtől függően 50–80%-ban foglaltak el a szalakóták.

A kihelyezett odúk száma azóta is növekszik, a MME helyi csoportjai és a hivatásos természetvédelem mellett egyre több lelkes természetvédő, fotós és gazdálkodó helyez ki odúkat. 2025-re összesítettük a nemzeti parkok és az MME

Foglalt szalakótaodú (fotó: Kiss Orsolya)

← Szalakótapár (fotó: Máté Bence)

A szalakóta aktuális elterjedése Magyarországon

odúellenőrzési adatait, a MAP-adatbázis és a gyűrűzőközpont adatait, valamint a természetvédelmi örök megfigyeléseit. Emellett 2023-ból és 2024-ből származó adatokat is felhasználunk, amennyiben az adott régióból nem érkezett be adat 2025-ből, hogy pontosabban adhassuk meg a populáció nagyságát, illetve az országos kiterjedését. Az odúfoglaltsági adatok mellett nagy kihívást jelent a természetes odúban költő párok számának becslése, hiszen sokszor nem könnyű feladat a pontos költőhely megkeresése. Terepi tapasztalataink alapján akár néhány száz méterre is költöhet egymástól egy-egy természetes és mesterséges odúban megtelepedő pár, de mivel el szeretnénk volna kerülni a természetes odúban költő párok felülbecslését, így csak az ismert odúk 1 kilométeres körzetén kívül eső megfigyelési pontokat használtuk fel, és az 500 méterre lévő pontokat összevontunk.

Az összesített adatok alapján 3152 pár szalakóta költését regisztráltuk a fenti módszerek segítségével, és ez alapján 3200-3500 párra becsüljük az országos állományt. Legnagyobb számban a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság területén költöttek a szalakóták, mintegy 646 pár mesterséges odúban, és itt találtuk a legnagyobb, természetes odúban költő állományt is, legalább 277 párt. A D odúban költő párok számát tekintve ezt szorosan követi a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság 632 párral. A Hortobágyi és a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóságok hasonló nagyságú szalakótaállománnyal büszkélkedhetnek, 576 és 597 párral.

A dunántúli terjeszkedés tovább folytatódott, a szalakóta Fejér vármegye után megjelent Tolnában, Baranyában és Veszprémben is. A 2025-ös felmérés tanúsága szerint a dunántúli állomány meghaladja a 160 párt.

A HAZAI SZALAKÓTAÁLLOMÁNY JÖVŐJE

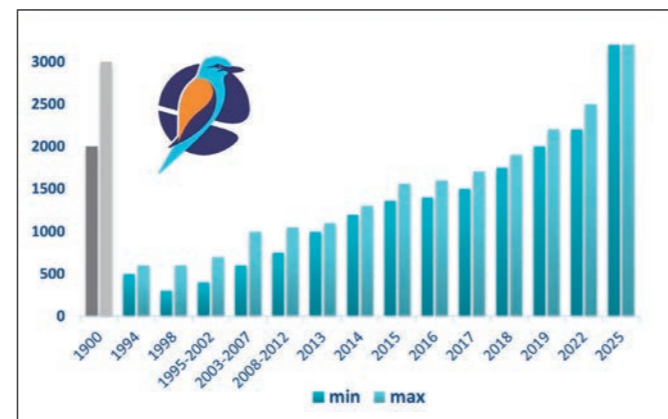
Ha kitekintünk az európai szalakótaállomány helyzetére, akkor nagyon vegyes kép fogad minket. Számos országban, például Szerbiában, Franciaországban, Olaszországban, folyamatosan nő az állomány, emellett Szlovákiában és Horvátországban hosszú szünet után ismét megjelent mint költő faj, és a populáció azóta is növekszik. Sajnos azonban nem mindenhol ilyen kedvező a helyzet. A spanyol és portugál populációk csökkenő trendet mutatnak, az elterjedési terület északi részén, például Lengyelországban, Litvániában és Lettországon, továbbra is kis méretű és csökkenő trendű populációkat találunk a jelentős védelmi intézkedések ellenére is. Tehát a hazánkban megfigyelhető kedvező változások nem általános érvényűek, a tőlünk északra elhelyezkedő populációkat továbbra is a kihalás veszélyezteti.

Napjaink egyik nagy kérdése, hogy egy adott madárfaj hogyan tud alkalmazkodni a klímaváltozás okozta kihívásokhoz. A szalakóta esetében arra számíthatnánk, hogy melegkedvelő fajként akár nyertese is lehet a klímaváltozásnak. Kutatásaink azonban nem ezt igazolták. A klímaváltozás várhatóan kedvezőtlenül hat majd a déli, ma jelentős méretű populációkra, és ugyan északon több terület válhat alkalmassá a szalakóta számára, erősen kérdéses, hogy azt a jelenleg 10-20 páros állományok képesek lesznek-e elfoglalni. Hazánkban, ahogy láttuk, a szalakótaállomány nagy része ma az Alföldön költ.

Ezt a területet várhatóan szintén negatívan befolyásolja majd a klímaváltozás, például a magányos fák, erdőfoltok, fasorok kiszáradásán és így a természetes költőhelyek további csökkenésén keresztül vagy akár a táplálékbázis csökkenése révén. A dunántúli területekben azonban még sok lehetőség rejlik, ahogy láttuk az archív adatokból, a szalakóta még nem foglalta el újra a korábbi elterjedési területét. Továbbá a dunántúli területek az előrejelzések alapján a jövőben is megfelelő élőhelyet jelenthetnek a faj számára. Ezért a szalakótavédelem előtt áll további feladatok közül az egyik az, hogy segítsük a nyugati terjeszkedést, amely egyúttal segítheti a szlovák állomány megerősödését és a mindössze néhány páros osztrák populáció megmentését is. Bár a szalakóta, főleg a kiskunsági régióban, elkezdte használni korábbi természetes költőhelyeit, a hazai szalakótaállomány nagy része ma is mesterséges odúban költ, ezek fenntartása továbbra is a hazai szalakótavédelem feladata. Reményeink szerint a hazai megerősödött szalakótaállomány akár az északi populációk megerősödéséhez is hozzájárulhat a jövőben.

ÖSSZEFOGLALÁS

A szalakóta egykor gyakori madárfaja volt a magyar tájnak, azonban a 20. század második felének tájtalakító folyamatai miatt az állománya drasztikusan lecsökkent, és a kipusztulás szélére sodródott. Az 1980-as évektől az MME által elindított célzott természetvédelmi beavatkozások, különösen a mesterséges odútelepítések, majd a LIFE program keretében megvalósított komplex intézkedések fordulatot hoztak a faj helyzetében.

A szalakóta állományváltozása Magyarországon az 1900-as évek és 2025 között

Ennek eredményeként a hazai állomány jelentősen megerősödött, és a szalakóta több korábbi élőhelyére is visszatért, sőt, új területeken is megjelent. A magyar populáció a közép- és észak-európai szalakótaállomány törzspopulációjává vált. A hazai szalakótavédelem mára európai szinten is kiemelkedő természetvédelmi sikertörténetté vált, ugyanakkor a faj hosszú távú fennmaradása további aktív beavatkozásokat igényel.

Kiss Orsolya és Tokody Béla

FÓKUSZBAN

AZ ÖRVÖS GALAMB

Reményeim szerint egy új sorozat kezdődik Fókuszban... címmel. Ezúttal azonban nem a fényképezőgép fókuszáról lesz szó, hanem arról, hogy körbejárjuk egy-egy madár-, később akár kételtű-, hiüllő- és emlős faj állományainak helyzetét.

Megszoktuk, hogy főként veszélyeztetett vagy fokozottan védett, esetleg „problémás” madárfajok szoktak fókuszba kerülni. Előbbiek védelme érdekében az MME és az állami természetvédelem is jelentős hazai és EU-s forrásokkal működtet fajmegőrzési programokat (túzok, parlagi sas, kerecsensólyom, kék vércse, szalakóta stb.), utóbbiak pedig gyakran vitákat generálnak a lakosság, a különböző szakmai csoportok és gyakran még a természetvédők között is (például nagy kárókatona, szarka, vetési varjú). Ezúttal egy olyan gyakori madárfajról lesz szó, melynek hazai állománya jelentősen növekedett az elmúlt évtizedekben, s egy igazi sikertörténet az övék. Tehát nem veszélyeztetett, s egyelőre még nem tartozik a problémások közé sem.

MIT TUDUNK AZ ÖRVÖS GALAMBRÓL?

Tudományos neve *Columba palumbus*, amelyből kiderül, hogy a galambok közé tartozik. A galambfélék (*Columbidae*) több mint 300 faja közül körülbelül minden tizedik faj tartozik a *Columba* nembe. Sokkal árulkodóbb az angol neve, hiszen a *Common Woodpigeon* egyrészt arra utal, hogy közönséges, azaz gyakori, másrészt jelzi, hogy ez egy erdei madárfaj. Mindkét jelzővel kapcsolatban vizsgálódunk majd a továbbiakban.

Lássunk néhány olyan információt, melyet bárki megtudhat, ha megfelelő forrásból tájékozódik, de érdemes lehet áttekinteni, mielőtt részletesebben megvizsgáljuk a hazai állomány jelenlegi helyzetét. Forrásként az általunk 2021-ben kiadott *Magyarország*

Napjainkban sokan használják a Merlin Bird ID mobiltelefonos alkalmazást a madárhangok azonosítására. Ez néha téved, de az örvös galamb jellegzetes hangját biztosan azonosítani tudja. Érdemes kipróbálni és a madárhangok tanulására használni!

Elterjedési területe, sárgával jelölve a költőterület, zölddel, ahol állandóan jelen van (forrás: BirdLife International 2018)

madáratlaszát (továbbiakban: madáratlasz), az MME-honlap Tudástárában elérhető Magyarország madarai oldalt (továbbiakban: Tudástár), a *Magyarország fészkelő madarainak költésbiológiája* című könyvet, valamint a nemzetközi partnereink (BirdLife International, European Bird Census Council) adatait használtam. Ezek egyrészt megbízható források, másrészt ezekhez az eredményekhez az MME madármonitoring-munkáiban részt vevő nagyszámú önkéntes is hozzájárult.

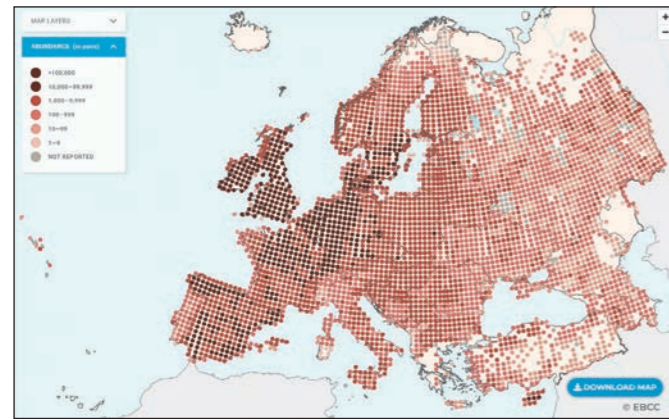
ELTERJEDÉSE

„Az európai-turkesztáni faunatípusba tartozó politipikus faj, négy ma élő alfajjal. A törzsalak Ny-palearktikus elterjedésű, állományának zöme Európában van, ahol a legészakibb és a legmagasabb területek kivételével mindenhol megtalálható.” Ebből nagyon fontos kiemelni, hogy állományának legnagyobb része Európában költ, és az elvonuló állományok jelentős része is itt telel át, így aztán populációinak megőrzése vagy szabályozása is kontinensünkön múlik.

ÁLLOMÁNYAINAK HELYZETE

Az európai populáció 20–29 millió pár (BirdLife International 2015). Európa a globális elterjedési terület körülbelül 80%-át teszi ki, így a globális populáció mérete durva becslés alapján 25–36 millió pár lehet.

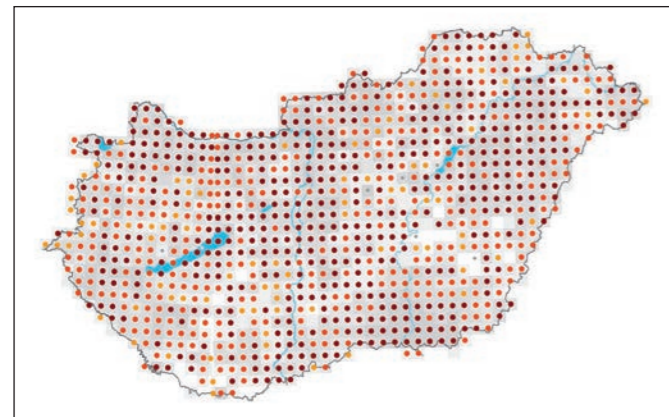
Állománya a legtöbb országban növekszik; az Európai Madárszámlálási Tanács (EBCC) Páneurópai Gyakori Madárfajok

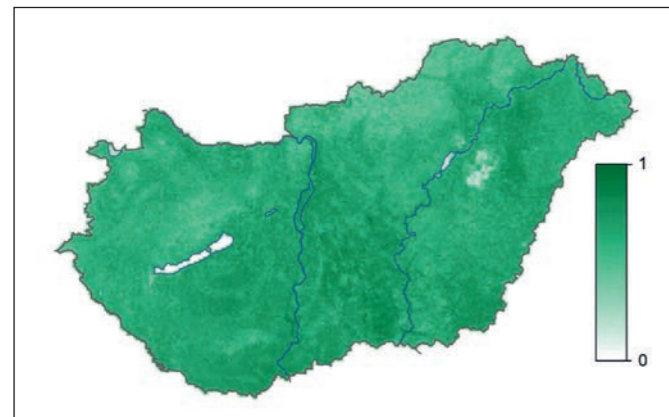
Az örvös galamb európai állománysűrűsége az Európa fészkelő madarainak atlaszában (EBBA2) megjelent térkép (2013–2017) alapján (forrás: <https://ebba2.info/maps>)

Monitoringja Programjának (PECBMS) adatai alapján Európában hosszú távon (1980-2024) 188%-kal, rövidebb távon (2015–2024) 22%-kal növekedett. A PECBMS magyarországi adatait mi szolgáltatjuk a Mindennapi Madaraink Monitoringja (MMM) program adatainak felhasználásával.

Az MMM-program az egyetlen, amely képes a hazai gyakori madárfajok állományainak változásáról országos és regionális szinten is adatokkal szolgálni, s az állományok nagyságának becsléséhez is főként ezeket az adatokat tudjuk felhasználni. Így a hazai madáratlaszban is nagyrészt ezek felhasználásával írta meg Czirák Zoltán (†2021) a fajról szóló oldalakat.

Előfordulása Magyarországon (2014-2018): jól látszik, hogy a faj az országban mindenhol előfordul (forrás: Magyarország madáratlasza)

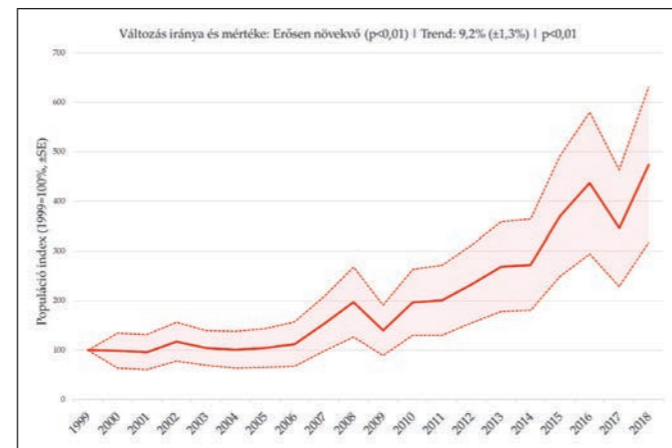

A fészkelési időszakban az előfordulási valószínűséget megjelenítő térkép (2014–2018): az MMM- és MAP-adatokon alapuló modellezéssel készült térképen is látható, hogy a faj minden régióban előfordul, de például a hegyvidékeken alacsonyabb az előfordulási valószínűsége (forrás: Magyarország madáratlasza)

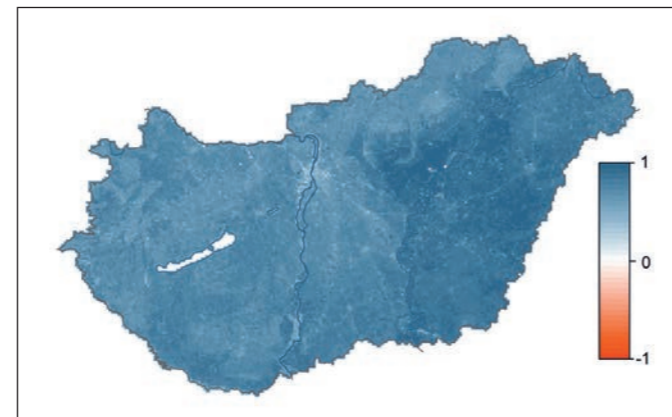
Hazai állományát az 1990-es évek elején 40-50 ezer, 1999–2002 között 77–110 ezer párra becsülték. Előbbi még nem alapult megbízható adatokon, mert akkoriban még nem állt rendelkezésre használható országos adatbázis a gyakori fészkelő madárfajokra vonatkozóan, utóbbi esetében már az MMM-adatok felhasználásával készült a becslés. A madáratlaszban már a relatív állománysűrűség modellezése alapján becsültük meg a hazai fészkelő állományt, amelynek nagyságát akkor a 2014–2018 közötti időszakra 151–166 ezer pár közé tettük: „A hazai fészkelőállomány erős növekedést ($9,2 \pm 1,3\%$, $p < 0,01$) mutatott az 1999–2018 közötti időszak egészére, amely gyakorlatilag töretlen, sőt talán még fokozódott is az időszak vége felé. Az állomány az ország területén mindenhol növekvő volt. Az állomány növekedésével egyidejűleg nálunk is sokkal gyakoribbá váltak a vonulás során megfigyelhető, akár több mint ezer példányból álló csapatai. Ahhoz ma még nagyon kevés egyed telet át, hogy ennek trendje értékelhető lenne. Áttelelő példányokkal szinte minden esetben lakott területeken találkozhatunk.”

TART MÉG AZ ÁLLOMÁNYNÖVEKEDÉS?

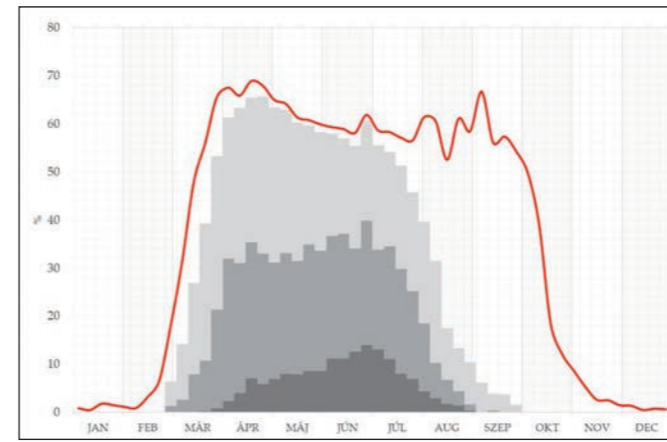
Előfordulási gyakorisága (jelenlét/hiány) is jelentősen növekedett az MMM adatai alapján. Amíg az ezredfordulón 50-70% körül volt, az utóbbi években már a mintaterületek 90-100%-ában előfordult a faj a költési időszakban. 1999-től kezdve az MMM éves elemzéseinek eredményeképpen ismerjük a hazai gyakori madárfajok állományainak trendindexeit, s általában csak néhány

Az országos állomány változása 1999-2018 között (forrás: Magyarország madáratlasza)

Trendindextérkép a fészkelési időszak tekintetében (1999–2018): mivel a térképen csak a kék szín árnyalatait láthatjuk, ez azt jelenti, hogy az MMM adatai alapján végzett modellezés szerint az örvös galambok száma minden régióban növekvő volt az adott időszakban (forrás: Magyarország madáratlasza)

Észlelési (piros vonal) és fészkelési (szürke sávozás) valószínűség a MAP adatai alapján (2014–2018): a kevés áttelelő örvös galambhoz februárban érkeznek az első korai példányok, majd március végéig megérkezik a teljes vonuló állomány. A költési időszak márciusban kezdődik, s egészen szeptemberig eltarthat a második vagy akár harmadik költéssel, pótköltéssel. Városi területeken előfordul, hogy szeptember végén is láthatunk fiókákat etető párokat (forrás: Magyarország madáratlasza)

olyan faj volt az utóbbi években, amelyeknél szignifikáns, évi 5%-ot meghaladó, erős állománynövekedést állapítottunk meg. 2025-ben egyetlen ilyen faj volt, s ez az örvös galamb.

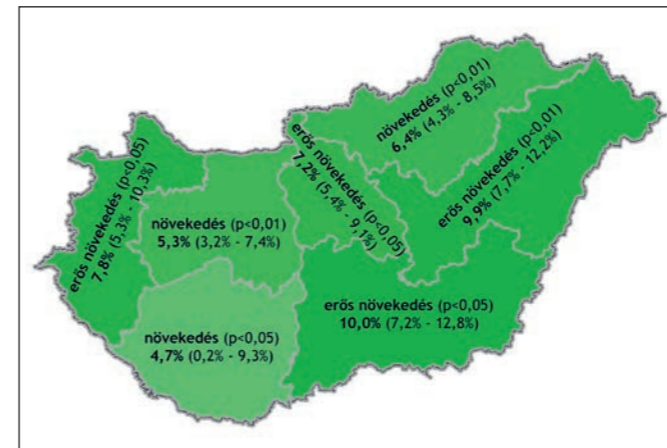
Mindez azt jelenti, hogy 2025-ben a populáció becsült nagysága négyszer-hatszor akkorára becsülhető, mint 1999-ben volt, s a növekedés az utóbbi időszakban is folytatódott.

Országos állomány helyzete	Éves becsült átlagos változás ($N_{t+1}/N_t - 1$)			Populáció nagyság becsült változása		
	Index	Min.	Max.	Változás	Min.	Max.
1999–2025: erős növekedés ($p < 0,01$)	7,2%	6,2%	8,2%	508,9%	379,8%	671,0%
2012–2025: mérsékelt növekedés ($p < 0,01$)	5,9%	4,3%	7,6%	111,0%	72,1%	157,9%

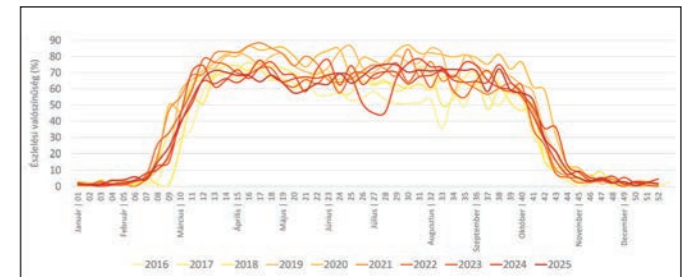
Az állománynövekedés tehát nem állt meg, de mi a helyzet az ország egyes régióiban? Hosszú távon (1999–2025) minden régióban növekszik az állomány, az utóbbi 14 évben (2012–2025) a Közép-Dunántúlon stabil, a Dél-Dunántúlon és Pest vármegyében bizonytalan (régiós szinten az adatok alapján nem állapítható meg változás), további négy régióban növekszik.

VANNAK-E PROBLÉMÁK AZ ÖRVÖS GALAMBBAL?

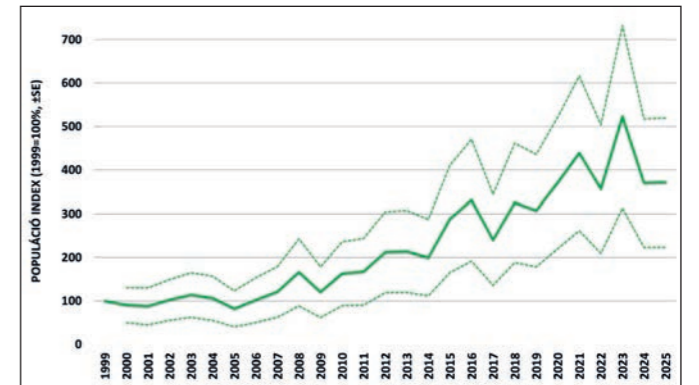
A cikk elején említettem, hogy a veszélyeztetett fajok mellett általában a problémás madárfajok szoktak fókuszba kerülni. Nem mennék bele abba a vitába, hogy miért lesz ebbe a kategóriába

Állományváltozás a NUTS 2 régiókban 1999–2025 között

Az észlelési valószínűségek az év 52 hetében 2016–2025 között: ezek az értékek elérhetők a MAP-adatbázisban heti felbontásban, akár a megelőző évekkal történő összehasonlítással is (forrás: <https://map.mme.hu/maps/freq2/>)

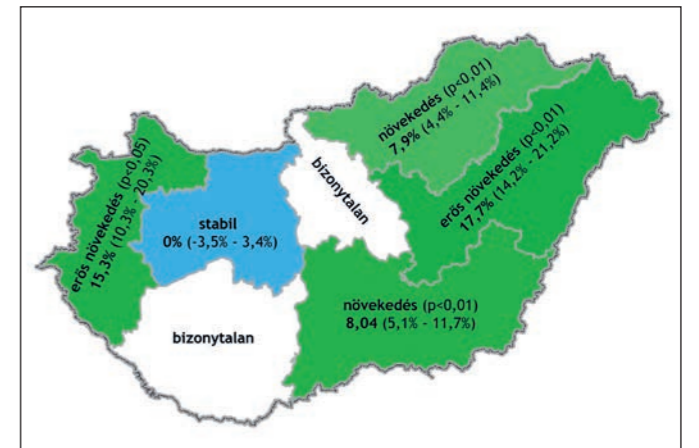

Az országos állomány változása 1999–2025 között (forrás: <https://mmm.mme.hu/charts/trends>)

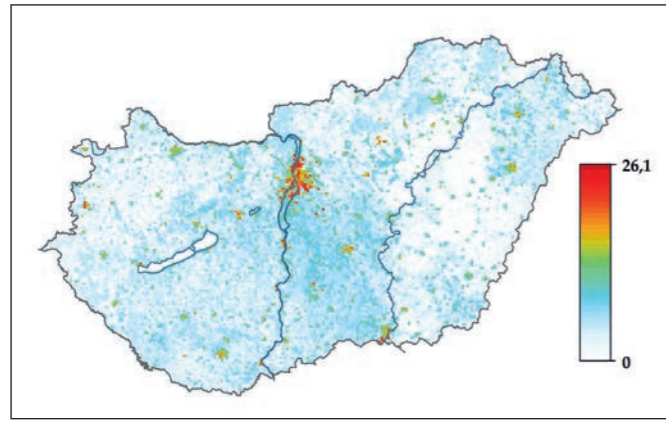
tartozó egy madárfaj, s kinek mi okoz problémát. Jelen esetben csak és kizárólag arra szorítkoznánk, hogy az örvös galambbal kapcsolatban mit mutatnak, és ez alapján vetíthetnek előre az eddigi tapasztalatok? Sokszor és sokféle szemszögből meg kell vizsgálnunk a felmerülő kérdéseket, ha problémásnak tartanak egy madárfajt. Jelen esetben két téma merül fel, az egyik a faj urbanizálódása, a másik a vadászhatósága.

URBANIZÁLÓDÁS

Egy saját élményemmel kezdeném: 2002-ben jártam először Angliában, s tucatnyi városban figyeltem tágra nyílt szemmel, hogy a nálunk főként erdőkben költő és félnék madarak

Állományváltozás a NUTS 2 régiókban 2012–2025 között

Relatív egyedsűrűség-térkép a fészkelési időszakban (2014–2018): a térképen látható erősebb foltok jellemzően településeknél láthatók, ami jelzi, hogy a faj a vizsgált időszakban már legnagyobb számban városokban és falvakban költött (forrás: Magyarország madáratlása)

minden városi parkban ott sétálnak a gyepeken. Akkor szembeesett velem, hogy milyen nagy ez a madár, hiszen korábban nem láttam ilyen közelről. Meg is jegyeztem magamban, hogy nálunk vajon mikor lesz ilyen gyakori a településeinken.

Hazánkban az 1930-as években észlelték először a településeken jelentősebb számban, amikor a faj megjelent az üdülőkörzetekben, főként a Balaton környékén. A nagyobb mértékű városiasodása a '70-es évek végétől, '80-as évektől volt megfigyelhető, például Budapest belvárosában már 1978-ban észlelték, de városi költése általánossá az ezredfordulóra vált. Olvasható ez a madáratlásban is, de én itt, Nyíregyházán nem igazán láttam még akkoriban sem a városi parkokban.

Manapság viszont a korábban főként erdőkben költő faj egyedeivel gyakrabban találkozunk városaink parkjaiban, falvainak kertjeiben, sőt akár lakótelepek fákkal tarkított terein. Korábban óvatos természetéről volt ismert, városiasodásával ma már sokkal kevésbé tart az embertől, gyakran alig néhány méterre tőlünk sétálgatnak a kertekben, parkokban. Egyre többeknek tűnik fel, hogy a lakott területeken szintén gyakori balkáni gerléknél, sőt a parlagi galamboknál is jóval nagyobb galamb költ a parkokban és a kerti fákon, és sétálgatnak a gyepeken. Sőt, egyre több alkalommal érkeznek olyan jelzések, hogy épületeken is megtelepedtek.

Részletesebb elemzéseket igényelne, hogy az elmúlt közel három évtized MMM-adatainak és a napjainkra több mint 10 éve gyarapított MAP-adatbázis teljes fajlistáinak vizsgálatával megpróbáljuk nyomon követni a faj urbanizálódásának folyamatát. Ezt a jövőben mindenképpen érdemes lesz elvégezni. Az MMM-adatok gyors áttekintésével is

Kiseb bosszúságot okoz, ha a parkoló autókra ürít egy nagy méretű galamb (fotó: Nagy Károly)

látható, hogy azon megfigyelési pontokon, illetve a 100 méter sugarú mintavételi egységekben, ahol előfordult a faj, az erdei élőhelyeken alacsonyabb a faj egyedsűrűsége (átlagosan 1,24 1999–2008 között és 1,28 2016–2025 között), mint a településeken (átlagosan 1,57 1999–2008 között és 1,72 2016–2025 között).

Az emberek többségének ma még nem okoznak jelentősebb gondot, de kisebb bosszúságot már igen, hiszen az autójukkal a fák árnyékában vagy a villanyvezetékek alatt parkolók gyakran tapasztalják, hogy ez a hatalmas galamb a nagyságának megfelelő méretűeket ürít.

De, mint minden olyan madárfaj esetében, amelyek nagy számban jelennek meg az emberek közelében, fel kell készülnünk, hogy a lakosság előbb vagy utóbb jelentkeznek nálunk a felmerülő problémáikkal, melyekre megfelelő választ kell adnunk.

CÉLKERESZTBEN?

„A faj Ny-Európában komoly mezőgazdasági kártevő, különösen borsókultúrákban, azonban a kártételt megakadályozó gyérítések nem vezetnek az állomány csökkenéséhez (Cramp et al. 1977–1994). Nálunk főleg napraforgótablákon okozhat károkat. Vadászható faj, amely éppen e kártétel mérséklése érdekében a fészkelési időszak vége előtt, már augusztus 15-től lehető, ennek azonban nincs negatív hatása az állomány egészére. Az extrém vadászati nyomás azonban még e faj esetében is az állomány komoly csökkenését okozhatja, ahogy azt Szíriában és Libanonban tapasztalják (Gibbs et al. 2001).”

A 16, hazánkban vadászható madárfaj közül az örvös galamb éves terítéke az utóbbi években 15-20 ezer példány. Ez az országos állományra jelenleg valóban nem jelent veszélyt. Vadászati idenye augusztus 15. – január 31. között van, s főként a nyár végén és az őszi időszakban lövik. A másik vadászható galambfélének, a balkáni gerle, ennél jóval nagyobb számban kerül terítékre (40-50 ezer példány).

ÖSSZEZÉS

Van tehát egy városiasodott, nagymértékben növekvő állományú, nagy méretű galambfaj, mellyel most még nincsenek jelentős gondok. Fontos, hogy odafigyeljünk rá, állományait országszerte monitorozzuk a jövőben is, hogy a várhatóan felmerülő kérdéseket megválaszolhassuk.

Nagy Károly

MADÁRTÁVLAT

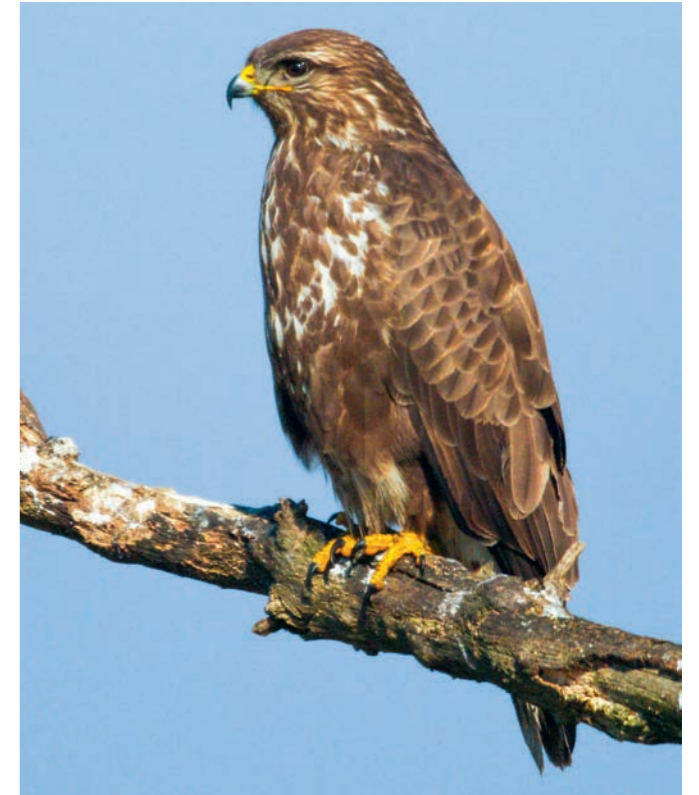
Mélyenszántó megfigyelések

A földművelő eszközök között évezredekig egyeduralkodó szerepe volt az ekének. Az elmúlt fél évszázadban a talajművelés sokkal kifinomultabbá vált, napjainkban erőteljes ekeellenes kampány zajlik, sokan az évenkénti rutinszerű szántást tartják megannyi negatív környezeti jelenség (erózió, porviharok, talajok kiszáradása) fő okozójának. Ez esetenként igaz lehet, viszont van egy olyan gazdálkodási helyzet, amelyet csak ekével lehet megoldani, ez pedig a lucerna feltörése. Ez az évelő pillangós olyan mélyen gyökerezik és olyan erőteljesen sarjad, hogy más módon nem adhatja át a helyét az utóveteménynek.

2024 októberében egy 9,5 hektáros lucernatáblát törtünk fel, majd azonnal be is vetettük búzával. Hat egymást követő napon volt kint legalább az egyikünk a területen több órán keresztül, így átfogó képet kaptunk arról, hogy ez a drasztikus beavatkozás milyen hatással van az élővilágra.

Az évelő- (más néven álló)kultúrák közismert menedékhelyei a talajbolygatásra érzékeny mezei pockoknak. Ezen a lucernán is folyamatosan láttunk vadászó vörös vércsét, egerészölyvet, nagy kócsagot 2024 nyarán. A szántás során a gép által kilakoltatott rágcsálókat teljesen más madárközösség kezdte

összeszedni. Mintegy 10 perccel a munka kezdete után már ott voltak a traktor körül a közeli szeméttelről érkező sirályok (200-300 nagy sirály és mindössze 2 dankasirály), illetve a varjúfélék. A földből kifordított, barázdában menekülő pockokat a hollók, a dolmányos és vetési varjak hideg céltudatossággal csípték nyakon. Ha a zsákmány bebújt egy rög alá, oldalirányú csőrvágásokkal bontották le fölülre a fedezéket. A sirályok már nem voltak ennyire ravaszak, az elbújó pockok tovább nem érdekelte őket, az elcsípett, kapálózó, visító kisemlőst meg néha ijedten eldobták. Mindkét madárcsoportot foglalkoztatta ugyanakkor a felszínre kerülő szürkés, száraz növényi részekből

Egerészölyv

Kerecsensólyom (a szerző felvételei)

A megfigyelés helyszíne

2026 NYÁR

Pusztai ölyv

összehordott pocokfészkek. Csőrükkel ezt piszkálva nemegyszer találtak benne lakókat. A szántással járó váratlan földindulást nem mindegyik pocok élte túl sértetlenül, a madarak az ilyen elkábult vagy elpusztult állatkákat is hamar összeszedték.

A mozgó traktort a madarak nem kapcsolják össze semmilyen veszéllyel. Néhány méterre bevárják, lustán, kényszeredetten térnek ki az útjából. Egy sirály egyik szemére vak volt, de talán a hallása sem volt már a régi. Egyszer vérszfékezve kellett elkerülni a gázolást, ugyanis még a dudálásra sem reagált. A sirályok közismert vonása az „irigység”, sok ilyen üldözési jelenetet figyelhettünk meg a sikeres vadász és a potyázó társai között. Feltehetően a kisebb vörös vércse és a lassú

Sirályportré

Dankasirályok traktor után szedegetnek (fotó: Orbán Zoltán)

Vetési és dolmányos varjú

egerészölyv ezeket a kellemetlenségeket akarta elkerülni, mert kezdetben közelébe sem jöttek a sirályoktól fehérítő táblának. Jóval nagyobb tekintélye volt három parlagi sasnak és egy kerecsensólyomnak, ők a sirályok körében nagy riadalmat keltettek. A kerecsen az ürgészéskor is alkalmazott alacsony rárepüléssel zsákmányolt, a sas a pocokot a földön sétálva közelítette meg. Váratlan vendég volt egy gyönyörű tollazatú pusztai ölyv, amely sokat szitált, vagy a magasabb földkupacokra kiüldögélve vadászott napokon át. Amikor az egész tábla fel lett törve, már az egerészölyvek is megjelentek (5-6 madár ült szétszórva a területen), az egyik hosszúra nyúlt munkanap végén pedig 2 erdei fülesbagoly puha röpte villant meg a munkalámpák fényénél.

A pocokokon kívül nyilvánvaló zsákmány volt a földigiliszta és más talajlakó gerinctelenek is, hiszen végig ott szedegetett a friss talajfelszínen körülbelül 200 seregély. Őket egy, a közeli erdős löszvölgyből kilátogató karvaly zaklatta, meg persze a nagy sólymokat is tiszteletben tartották (a kerecsenen kívül két áthúzó vándorsólymot észleltünk a légtérben). Láttunk néhány barázdabillegőt is.

Érdekességként említjük, hogy néhány kiforgatott zöld varangy és két menyét épségben megúsza a kalandot. Utóbbiak jellegzetes ugrásaikkal indultak menedéket keresni. A sirályok figyelmét felkeltette a futó emlős, de amikor rájöttek, mi az, jobbnak látták elkerülni a közelebbi találkozást.

Járosi Adrienn és Kovács Gergely Károly

A daru fészkelése a Kisalföldön 2024-ben

A daru fészkelőként a Hanságban a 19. században még ismert volt, de a lecsapolásokkal végleg eltűnt a lápvilág maradványaival együtt. Az 1900-as évek második felében csak ritka kóborlóként, kis számban jelent meg a Kisalföldön, később azonban egyre gyakrabban és emelkedő egyedszámban találkozhattunk vele. A változás eleinte nem volt különösebben feltűnő, a gyakoribb előfordulásokat eleinte az egykori kelet-németországi területek fészkelő állományának növekedésével és terjedésével magyaráztuk. Ezt látszottak alátámasztani az ismertté vált első cseh, majd szlovák költések. Azonban az ezredforduló után már tömegessé váló átvonulása és a nagy csapatokban talált, egyedi jelölésű darvak gyűrűleolvasásai felvetettek más magyarázatokat is.

Ennek előzményének a Kárpát-medencén átvonuló nagy lilikek vonulási útvonulójának megváltozását tekinthetjük, amely időben és térben is átfedést mutat a darunál tapasztalt változással. A jellemzően az Alföldön tömeges nagy lilik átvonuló mennyisége az 1990-es évek elején váratlanul visszaesett. A csökkenés miatt a 8/1993. FM-rendelet lényegében felfüggesztette a faj hazai vadászhatóságát, azonban az átmenetileg a Kárpátokat valószínűleg északról megkerülő nagy lilikek hamarosan visszatértek az eredeti vonulási útvonulójukhoz, ezért a vadászat korlátozását a 30/1997. FM-rendelet fel is oldotta. Sőt, az átvonulók mennyisége még növekedett is, és hamarosan érzékelhetővé vált, hogy a Magyarországra tartó út vonal már elágazik: egy határozott nyugati folyosó alakul ki, többek között a kisalföldi vizes élőhelyek felé. Ezekhez a nagy lilik-csapatokhoz egyre több daru csatlakozott. A darvak és a nagy lilikek számának őszi gyarapodása megegyezett a Dunántúl nyugati régiójában. A gyűrűs madarak leolvasási adatai egyértelműen utaltak rá, hogy 1.) ezek a madarak mind vagy a többségük finnországi és észti eredetű, 2.) ide a Hortobágyról érkeznek meg, 3.) újra és újra ezen az út vonalon közlekednek. Ezt az utóbbi években a jeladós madaraktól nyert adatok is alátámasztották. Ezzel szemben a szintén aktívan jelölt északnyugat-európai (német) eredetű darvak közül egyetlenegy sem került szem elé, és abból a populációból származó, nyomkövetős egyed sem járt erre. A Litvániából származók között előfordult egy madár, amely vonulása során érintette a területünket.

Az átvonulók létszámának 2003-tól már jelentősen emelkedő tendenciájával együtt járt az áttelelők és az átnyáralók megjelenése. Eleinte jellemzően 1-5 példány töltötte a nyarat a Fertő menti gyepterületeken, majd 2015-től ez a szám növekedni kezdett, jelenleg 30-40 egyedre tehető. Az áttelelők száma eddig hasonlóan alakult, 2024-ben viszont egy 400 példányból álló csapat az év végéig kitartott. Arról nincs adat, hogy az áttelelők és az átnyáralók ugyanazok a madarak lennének.

Az átnyáralók között elkülönült párokat is láttunk már több éve, ezek viselkedése időnként fészkelésre adott gyanút, de sem fészket, sem fiókat vezető párt nem láttunk. A Fertő part menti részein igen nagy területen találhatóak olyan élőhelyek, amelyek alkalmasak lennének a fészkeképzésre, főleg, ha figyelembe vesszük a Magyarországon már ismert költő párok fészkeinek élőhelyi viszonyait. Emiatt teljesen kizárni sem lehet lappangó, alkalmi darufészkeléseket az elmúlt öt-hat évben. A Fertő-Hanság Nemzeti Park területén az első, nem bizonyított fészkelési adat 2023-ból származik. Egy turistacsoport vezetőjétől származó információ, hogy a nyár folyamán a mekszikópusztai Nyéki-szálláson látott egy 2 fiókat vezető párt. Sajnos az információ későn érkezett, már nem sikerült a fészkelést kétséget kizáróan igazolni. A kérdéses terület a madármegfigyelések egyik kulcsterülete, ezért mivel a családot további megfigyelők nem észlelték, a költés nem bizonyított.

Darvak a Fertőn (fotó: Hadarics Tibor)

A darvak kedvelt éjszakázóhelye (fotó: Kugler Péter)

2024-ben körülbelül 40 daru nyaralt át a Hegykő és Mekszi-kópuszta közötti szikészeken. Ezeket nem lehetett folyamatosan megfigyelni, vélhetően a közeli mezőgazdasági területekre is kijártak, és a Fertő mozaikos nádasa is a táplálkozási területük része volt, ez ugyanakkor ismert éjszakázóhelyük is. A darvak ritkán verődtek össze egy csapatba, párokban, kisebb csoportosulásokban láttuk őket a területen szétszóródva. A többéves aszályt követően tavasszal lehullott szokatlanul sok csapadék miatt a vegetáció robbanásszerűen növekedett, emiatt a darvak a kedvelt tartózkodási helyeiken egy idő után gyakran már nem vagy csak alig látszódtak ki a növényzetből. Ilyen körülmények között figyeltünk meg 2024. augusztus 18-án a Nyéki-szálláson egy párt 2, még rosszul repülő fiókával. A következő hetekben többször is szem elé került a család, eleinte külön, később a többi átnyaraló daruhoz csatlakozva. A helyben fészkelés most sem bizonyosodott be, azonban valószínűsíthető, mivel ismert, hogy a párok a fiókák repülősé válását követően egy ideig a fészkelőterületen maradnak.

A Fertő menti területekkel ellentétben a Hanságban az elmúlt években csak rendszertelenül és kis számban időznek vonuló darucapatok. Átnyaralóként is csak néhány egyeddel találkozhatunk, áttelelés pedig egyáltalán nem fordult elő az elmúlt évtizedekben. A kisszámú átnyaraló példány jelenléte viszont már több alkalommal felvetette a fészkelés gyanúját.

A költési időszakban egyedül vagy párban mozgó, azonban a fészkelésre alkalmas élőhelyeken csak egy-egy alkalommal szem elé kerülő darvak megfigyeléseit követően először 2022-ben merült fel a költés gyanúja. A király-tói tőzgebányától északnyugatra fekvő magassásos, nádas foltokkal tarkított legelőn június és július hónapokban rendszeresen megfigyeltünk először 2, majd 1, később ismét 2 madarat (*Németh Árpád, Tatai Sándor*). Fiókát viszont egy alkalommal sem láttunk velük, így az biztosra vehető, hogy eredményes költés ekkor nem volt.

Madáritató és -fürdő egy alföldi tölgyesben

A tisztálkodás igénye nem kizárólag az emberre jellemző tulajdonság. Ezt még városban élő embertársaink is megfigyelhetik, főként azok, akik állatbarátok és lakóhelyüket megosztják valamely szőrös vagy tollas élőlényel. Számukra kedvenceik „tisztaságmániája” nemcsak megszokott, de ezen túlmenően megbízható fokmérője is egészségi és lelkiállapotuknak, komfortérzetüknek. Ugyanez a tevékenység vizek közelében is megfigyelhető, elég, ha a városi környezetre gondolunk, ahol nyitott szemmel járva nem számít ritkaságnak pocsolóban fürdő verebeket, galambokat látni.

Az egyik határjárásom során viszont nagyon meglepődtem, mikor egy hideg téli napon egy patak sekély vizében megfigyeltem egy tojó karvaly fürdését, amely nekem akkoriban újdonságnak számított, persze, későbbi élményeim és megfigyeléseim helyre tették ezt az esetet, és ma már tudom, hogy a fürdés nem pusztán a hőség ellensúlyozására szolgál.

A Madártávlatban korábban már közreadtam képeket arról a vizes megfigyelőhelyünkről, melyet Varga József barátommal egy alföldi tölgyerdőben álmotunk meg és meg is valósítottunk vagy 10 évvel ezelőtt. Az azóta eltelt években sok érdekes megfigyelést végeztünk, sok számunkra meglepő élményben volt részünk, és időnként nem várt, nem is álmotott madárvendégeink is voltak. Részben ezen tevékenységünknek is köszönhető a mellékelt felvételek, melyek a hozzánk érkező

2024. április folyamán több alkalommal is láttak a Fehér-tó északnyugati sarkába egy darupárt beszállni, egy közel 50 hektáros, víz alatt lévő, magassásos, nádas élőhelyre (*Bodor Ádám, Bozsaky Bonifác, Fülöp Tibor, Kozma László*). Május hónapban már csak egy madár hangját lehetett egyszer-ször hallani a tóból, ami alapján felvetődött a gyanú, hogy a tojó kotlik, a hím pedig örködik. Később júniustól megtrikultak az észlelések, majd augusztus végén került elő újra a darupár – fióka nélkül – a kiszáradóban lévő tó medrében. A 2022. évi király-tói esethez hasonlóan itt is feltételezhető a költés, azonban biztosan csak azt lehet kijelenteni, hogy eredményes költés nem volt.

A dél-hansági Csikos-éger és Földsziget település között lévő kaszálókon 2024. február 20-án jelent meg egy pár daru, amelyek közel két héten keresztül hangos kurjongatásaikkal jelezték, hogy készülnek valamire. Március első felében a madarak pár kilométerrel északabbra, a Gulya-réten mutatkoztak, majd a hónap második felében eltűntek. Legközelebb június 29-én a Csikos-éger-től keletre fekvő kaszálók és szántók szejgyében kerültek szem elé, akkor viszont már egy kétharmad anyányi, még röpképtelen fiókát vezettek (*Csopják Tamás, Kís Márton*).

Áprilisban az észak-hansági Figurák nevű égererdőben lévő egyik vadászles mellett szórón figyelt meg több alkalommal Sipos Tibor természetvédelmi örkerület-vezető egy darupárt, majd májusban már csak egy madarat. Július 23-án a darupár egy röpképtelen fiókával jelent meg a szórón, amiről mobiltelefonnal fotó is készült.

A Hanságban 2024-ben bizonyított fészkeléseknél a fészkek pontos helye egyik esetben sem vált ismertté, de az eredményes fészkelések ténye mindkét pár esetében bizonyítást nyert a röpképtelen fiókák megfigyelésével.

Pellinger Attila és Tatai Sándor

madarak önfeledt pillanatait örökítik meg. Az szinte magától értetődő, hogy télen az erdei énekesmadarakat etettük, ami sikerre vezetett, és kialakult egy elég stabil vendégereg, amely rendszeresen látogatta az etetőket és a fürdőhelyet is.

Számunkra meglepő módon a megszokott és kevésbé ismert énekesmadarak mellett elég hamar megjelent az első ragadozó madár is, egy egerészölyv, majd jött a többi faj, egy tojó héja és egy karvaly is. Idővel mindkét faj hím példánya is előkerült, és egy idő után már nemcsak inni, de „ejtőzni” – azaz pihenni, szunyókálni, emészteni – is ide jártak legnagyobb örömünkre. Ezt a sort csak betetőzte egy újabb, ritkán látható vendég, egy hím darázsölyv, amelyet nem sokkal később a tojó is követett. Számunkra ezek az észlelések egyrészt nagyszerű sikerélményt jelentettek, másrészt pedig lehetőséget arra, hogy néhány méteres távolságról megörökítsük vendégeinket önfeledt pillanataikban. Egy másik sekély vizes területen megfigyelhettük hazánk legimpozánsabb, nagy testű ragadozó madarát, a rétisast is.

Az MME szóvivője – nagyon helyesen – folyamatosan szorgalmazza, hogy ne csak a téli etetésekkel foglalkozzunk, hanem itatókat, fürdőhelyeket is kínáljunk a madaraknak. Élményeinket és felvételeinket azzal a céllal osztjuk meg tagtársainkkal, hogy másokat is ösztönözzünk itató- és fürdőhelyek kialakítására.

Szűcs László

Csipogó

2026. nyár

2026: fókuszban a rigók

Ismerjük meg őket!

Játssz velünk!

Díszítsd a szobád egy fekete rigós poszterrel!

Hazánkban a fekete rigó mellett még három rigófaj fészkel.

énekes rigó

Ritka fészkelő, maximum 100 pár költhet nálunk évente, de költési időszakon kívül szinte bárhol találkozhatasz vele.

fenyőrigó

léprigó

Itthon a Dunántúlon és az Északi-középhegységben gyakrabban találkozhatasz vele. 12-14 ezer pár fészkel nálunk.

Kedvencünk

a fekete rigó

Turdus merula

Az egyik leggyakoribb énekesmadarunk és egyben a leggyakoribb fészkelő rigónk: kb 1 000 000 pár (ii) költ itthon évente.

Világszerte elterjedt. Európai állományát 70 millió párra becsülik.

Nagy egyedszáma miatt védelemre nem szorul.

Vonuló faj, de a hazai állomány egy része – főképp a Tiszántúlon – áttelel.

fészkek tojásokkal

nappürdöző öreg hím

rigófoltos fióka

Rigó, fecske, cinege... Vagy mégsem?

Nem egy madárfajunk neve igencsak megtévesztő tud lenni. Ennek talán legismertebb faja a sárgarigó, mely az aranymálinkófélék közé tartozik, nem valódi rigó. De vannak még ilyen "különutasok"!

JÁTÉK

Vajon a felsorolt fajok közül melyek azok?

CINEGE
- vagy mégsem?

széncinege

kék cinege

barkóscinege

fenyvescinege

búbos cinege

barátcinege

FECSCKE
- vagy mégsem?

füsti fecske

partifecske

molnárfecske

sarlósfecske

RIGÓ
- vagy mégsem?

énekes rigó

fenyőrigó

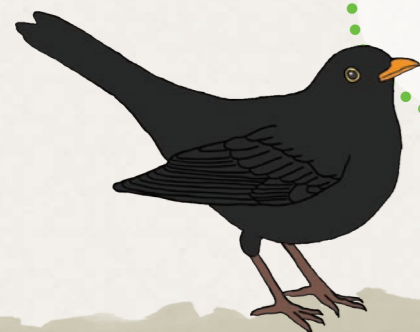
léprigó

fekete rigó

nádirigó

szőlőrigó

örvös rigó

Megoldásaitokat július 25-ig várjuk ide:
csipogo@mme.hu.

(A megfejtés beküldői hozzájárulnak nevük közléséhez.)

Szerkesztő: Kiss Maja
Madárfestmények: Kókay Szabolcs
Fotók: MME-archívum

Így támogathatja a madárvédelmet!

Az MME munkájának öt támogatási módja.

Adományozás

Online
pénzadomány

Webshopadomány

Tudatos vásárlással
is segíthet.

Palackvisszaváltás

Váltsa vissza,
és ajánlja fel!

Adománykitűzők

Viselje gondját!

**Ajándék,
hagyaték**

Hagyaték
a természetnek

CSATLAKOZZON ÖN IS AZ MME MADÁRBARÁT KERT PROGRAMJÁHOZ!

Országszerte már több mint tízezeren, köztük több mint kétezer óvoda és iskola regisztrált a 2002-ben indult programba.

Csatlakozás, részletek és az elismerő tábla megszerzésének feltételei az MME-honlapon találhatóak:

mme.hu > **TERMÉSZETBARÁT** > Madárbarát kert program

MME

2026. január–március

HÍREK

Az MME a 30 helyi csoport alkotta országos hálózat keretében végzi a legkiterjedtebb természetvédelmi és szemléletformáló munkát. Belépéskor tagjaink automatikusan a lakóhelyükhöz legközelebbi csoporthoz kerülnek, de természetesen lehetőség van a kérésnek megfelelő csoportba kerülésre is. A helyicsoport-hálózatról és programjairól az MME-honlap mme.hu > Szervezet > Helyi csoportok > Aktualitások > Hírek, események oldalán, valamint a kezdőoldal Kiemelt hírek és Közelgő események rovataiban lehet tájékozódni. Amennyiben szeretne bekapcsolódni a csoportja munkájába, kérjük, vegye fel a kapcsolatot a helyi tisztségviselővel, és iratkozzon fel a levelezőlistára is.

BARANYA MEGYEI CSOPORT

Január elején részt vettünk a vörös kánya országos számlálásban, amelynek keretében négy éjszakázóhelyen 64 vörös kányát és 1 barna kányát sikerült megfigyelni. Ezt követte az Országos Sasszinkron, amikor is január 16–19. között 18 megfigyelő összesen 31 rétisast és 660 egyéb ragadozó madarat figyelt meg a megyében. Január végén megszámoltuk a megyében telelő erdei fülesbaglyokat is: 45 településen, 59 helyszínen találtuk meg a baglyok kisebb-nagyobb csapatait, a

Valentin napi odú (fotó: Gaszler Péter)

legnagyobb csapat 65 példányból állt (Szentlőrinc). A megyében összesen 807 erdei fülesbaglyot sikerült összeszámolni, és 39 megfigyelő küldött be adatokat.

Február 14-én egy rendhagyó Valentin-napot tartottunk a pécsi Tüskés-réten, melynek keretében párok vagy családok dekorálhattak ki odúkat és helyezték ki azokat a segítségünkkel. 17 új odú került így kihelyezésre a Valentin-napi Madárrendin! Emellett madárgyűrűzési bemutatót is tartottunk a több mint 100 látogatónak. Február 21-én megtartottuk Pécssett az évi rendes csoportgyűlésünket. Itt megtörtént a jutalmak és oklevelek átadása azon tagjainknak, akik 25 éve csatlakoztak hozzánk, illetve akik munkájukkal hosszabb ideje rendszeresen segítik tevékenységeinket.

Március elején kihelyeztük a békamentő hálókat Orfűn, így a március közepén meginduló barna varangyok már bizton-

ságosan jutottak át az úttesten a szorgos segítők közreműködésével.

Március 7-től elindult Sumonyban a folyamatos madárgyűrűzés, amely április 19-ig tart. Köszönjük minden önkéntesünknek a programokban nyújtott segítségét!

Kiss János
irodavezető

BÜKKI HELYI CSOPORT

Csoportunk első negyedéve főként az ismeretterjesztés, szemléletformálás körül forgott. A januárt az Országos Sasszinkronnal kezdtük, majd január 18-án Szabó Attila tagtársunk tartott Mezőkeresztiesen madarászását, január végén pedig az erdei fülesbaglyok országos számlálása keretében 39 településen 704 példányt sikerült megszámolni. Emellett a Szinván a telelő vízirigók szinkronját tartottuk meg, és költőládákat helyeztünk ki.

Februárban gőzerővel működtünk, minden hétre jutott program: február 14-én a Bükki Nemzeti Parkkal közreműködve

Juhász Csaba tagtársunk portréja (forrás: Facebook)

Vízirigó a Szinván (fotó: Kónya Máté)

tartottunk hajnalmadártúrát a Bél-kőn, február 19-én Szendőfi Balázs természetfilmes mutatta meg nekünk Egerben, a Civil Közösségek Házában Szöd-rákosi lápnymok című filmjét, mely után a beszélgetés során igazi párbeszéd indult el az alkotóval. Február 21-én közel 500 látogatóval tartottuk meg helyi csoportunk legnagyobb eseményét, a XI. Miskolci Bagolylest. Emellett részt vettünk a Bükki Nemzeti Park munkatársai által szervezett fehérgólya-fészkalap készítésén, amely során több mint 30 műfészkek készült.

Március közepén Szabó Attila tartott témakörökön átívelő programot: pacsirtanéző túrán és tanyalátogatáson vehettek részt az érdeklődők Tardon. Emellett a természetvédelmi munka és monitoring sem maradt el: minden hónapban megtartottuk Somoskői Péter alelnökünk vezetésével a Tiszalúci Madárgyűrűző Állomáson a havi madárgyűrűzést és élőhelykezelést, emellett kihelyezett bemutató madárgyűrűzéseken, odútisztításokon, ismeretterjesztő foglalkozásokon vettünk részt.

2026. január 11-én búcsúztattuk Juhász Csaba tagtársunkat, aki tragikusan fiatalon, 53 éves korában hagyott itt minket. Helyi csoportunk működésében igyekszünk megőrizni munkásságát, szellemiségét. Nyugodj békében, Csabi!

Kónya Máté

CSONGRÁD MEGYEI HELYI CSOPORT

Csoportunknál az év első néhány hónapja is aktívan telt. Idei első nyilvános bemutatógyűrűzésünket a szokott módon Újszegeden, az Erzsébet-ligetben tartottuk. Az enyhe februári délelőttön közel 100 érdeklődőnek sikerült az etető madárvendégeit bemutatni. Március végén nyílt túrát vezetett Nagy Tamás a tömörkényi Csaj-tónál. Aktívan bekapcsolódtunk a sasszinkronba, a vízimadarak szinkronszámlálásába, a telelő erdei fülesbaglyok felmérésébe, márciusban az átvonuló barátrécék felmérésébe, valamint a nagygoda-számlálásba is. Februárban zajlott le a tisztújító közgyűlésünk is, amelyen Nagy Tamás (elnök), Csibrány Balázs (titkár), Bálint Gábor (titkárhelyettes), Lovászi Péter (gazdasági vezető), Ampovics Boglárka, Demeter Éva, Deszpotné Simon Orsolya, Gyukics Gellén, dr. Kiss Orsolya, Molnár Ádám és Szántó Bence kapott bizalmat a csoport vezetésére. Dr. Molnár Gyula tiszteletbeli elnöki címét – bár formálisan nem szükséges – a közgyűlés megerősítette, elismerve több évtizedes egyesületi munkásságát. Mészáros Csaba és dr. Tokody Béla leköszönő vezetőségi tagok munkáját ezúton is köszönjük!

Szomorú aktualitás, hogy március 17-én, 84 éves korában elhunyt prof. dr. Gallé László, az SZTE Ökológiai Tanszékének

Balról jobbra prof. dr. Gallé László, dr. Bankovics Attila és dr. Molnár Gyula 2024 novemberében, dr. Beretz Péter emléktáblája koszorúzásán (fotó: Verseczki Nikoletta)

Gallé László kiselőadást tart a Fehér-tavi kutatóháznál 2024-ben (fotó: Lovászi Péter)

alapítója, a hazai ökológiai és természetvédelmi kutatás és oktatás közismert és közkedvelt szereplője, az MME korábbi Újszegedi Helyi Csoportjának 1983 és 1996 közötti elnöke. Gallé tanár úr elsősorban a hangyákkal kapcsolatos kutatásairól volt ismert, de gyermeki érdeklődésének megfelelően élete végéig megmaradt madarásznak is. Emlékét megőrizzük!

Áprilistól már a Fehér-tavi Ornitológiai Táborban (FOT) is várjuk az érdeklődőket! Aktuális programjainkról, a madárgyűrűzési napokról Facebook-csoportjainkban (<https://www.facebook.com/mmeacsongrad>, <https://www.facebook.com/groups/675695255881515>) vagy a 20/265-5638-as telefonszámunkon érdemes tájékozódni.

Verseczki Nikoletta és Lovászi Péter

DÉL-BALATONI HELYI CSOPORT

A 2026 elején hosszan elhúzódó, hideg téli időjárás során 1 tonna napraforgót használtunk fel az énekesmadarak etetésére.

Még 2025-ben a Balaton-felvidéki Nemzeti Park déli parti bővítésének tervezése során írásban tettünk javaslatot az élőhely-rekonstrukciókra és élőhelyfejlesztésekre, a vízkormányzásra, több fajra vonatkozó védelmi intézkedésekre, valamint a kutatásra és monitorozásra. A nemzeti parki védett terület bővítését a 8/2026. (III. 23.) AM-rendeletben hirdették ki, a hivatalos ünnepségre 2026. március 26-án került sor a Berek Világa Látogatóközpontban.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Parkkal közösen a Töreki-tavaknál küszvágócsér-költősziget építése zajlik. 2025 őszén a korábbi 10 db horgásztég kiemelésével és átalakításával – amelyet Keszler Zoltán tagtársunk végzett – egy 32 négyzetméteres platform jön létre, amelyet a tervek szerint 2026. április elején emelünk be a tóba. A mesterséges sziget ezután sódérborítást is kap.

A fehér gólya védelme terén is igen aktív volt a csoport, 2026 első negyedében Siójuton egy játszófészkek helyére, Körös-hegyen és Nagyberényben egyaránt új helyen, Lullán pedig egy

Gólyafészkek kihelyezése (fotó: Főnyedi Elemér)

régi helyszín mellett került fel új tartó fészkelappal. Balatonendrén és Szóládon egy-egy több éve lakott – vezetőken lévő – fészkek került biztonságos fészektartóra. Kerekiben egy régi fészektartó és fészkelap cseréje történt meg. A fészektartók előzetesen mindig hegesztett magasztást kapnak, hogy a vastag fészkekanyag ne tudjon lecsúszni. A tartóra szőlővenyige fonatából készült fészkelap kerül, amelyet mohával, levelekkel és kisebb gallyakkal teszünk vonzóbbá a gólyák számára.

Ahogy két évtizede minden év végén, úgy 2025-ben is a teljes Balaton körül végeztünk vízimadár-szinkronszámlálást. A korábbi felmérések eredményeit a *Magyar Vízivad Közlemények* című kiadványban tettük közzé, amely a <https://journal.uni-sopron.hu/index.php/mvvk/> oldalon érhető el.

Tóth Tamás és Kovács Gyula

DOMBÓVÁRI HELYI CSOPORT

Közel egy évtizede volt hasonló időjárás januárban, titkon még a fázósok is várták már a talpunk alatt csikorgó havat, a tiszta, csipős levegőt és a ragyogó napsütést. Élveztük mindezt, sok év után szánkózóktól volt hangos a helyi védettséget élvező Konda-patak völgye. Mindent 25-30 centiméteres fehér lepel takart, a patak és a horgásztavak a jég fogságában, csak a túlfolyókon csordogált a víz. A madárvárta kertjében nagy volt a forgalom, mert cinegék, csuszkák, rigók, pintyfélék és gerlék várták már, hogy az etetőkbe nagyobb kínálat legyen.

Ovisok csoportjait vártuk, hogy igazi madárkarácsonyt varázsoljunk a madárbarát kertünkbe. Két hónapja gondoskodtunk a rendszeres etetésről a túskei táborhelyünkön és a horgásztavak fűzesében. Napraforgó, kukoricadara, mogyoró és köles, valamint az óvodában készített madárkalács és almafüzérek gazdagították a kínálatot. A többórás program során 16 madárfajt láttunk, hangokat azonosítottunk (például guvat, fekete harkály). A levegőben az egerészölyvek, a hollók és egy szürke gém jelezte jelenlétét, a völgy sűrűségeiben ökörszemet és vörösbegyét, a fák koronájában nagy tarkarharkályt láttunk. A fénypont a hozott ajándékok elhelyezése volt az etetőkön, majd a cinegék és pintyfélék megfigyelése. Egy-egy csoport másfél órás programja gyűrűzési bemutatóval zárult.

Januárban kisebb-nagyobb csoportokban vettünk részt a nappali ragadozók, majd az erdei fülesbaglyok felmérésén. Mindössze 38 ragadozót láttunk a háromnapos terepi programunkon.

Az Országos Sasszinkron többnapos felmérése kemény hideggel, hóval fedett tájakon és befagyott halastavakon – jóval kevesebb madárral – várta dombóvári madártani csoportunk felmérőit.

Hét faj 38 példányát számolhattuk meg a Kapos völgyében, a bikali, alsómocsoládi, túskei, kiskondai és a szilfási tavak körzetében (szántók, vetések, gyepes terület, nádasok). Csak az alsómocsoládi halastavaknál volt annyi madár, hogy a lihogó jegesedését megakadályozva legyen szabad víztükör a hatalmas jégfelületen. Itt csoportosultak a hattyúk és a récefélék, illetve a közülük legyengült vagy sérült példányokat levadászó 4 rétisas. A terület többi részén csak szórványosan talákoztunk egerészölyvekkel (20 pld.), vörös vércsével (3), kékes rétihéjával (4) és egy helyen a nagy őrgébiccselel. A karvaly (3) és a héja (1) a galambfélék és a kisebb énekesek csoportosulásait követve a lakott területeken és a madáretetőknél vadásztak (dombóvári madárvárta, vasútállomás).

Az erdei fülesbagoly felmérésén kilenc fő vett részt; 21 településen, 50 helyszínen összesen 112 példányt számoltunk, a legnagyobb telep Dombóvár belvárosában örökzöldeken volt (38 pld.).

Éves nyílt összejövetelünket február 13-án tartottuk, ahol szeretettel vártuk egyesületünk tagjait, illetve azokat az érdeklődőket, akik szeretnék többet tudni a munkánkról, szép felvételeket látni a természetről és a madarokról. A képes beszámoló a januári sasszinkrontól az óévbúcsúztató gyűrűzésig mutatta be az éves munkánkat (civilnapok, Tatai Vadlúd Sokadalom, kirándulások, Múzeumok Éjszakája stb.), de felelevenítettük a két nyári tábor történéseit, a kiemelten kezelt fehér gólya-, gyöngybagoly- és odúprogramunk eredményeit. Az év madara, az énekes rigó címmel hangzott el előadás, de szóba kerültek még a hazánkban költő és téli vendégként érkező egyéb rigófélék is.

Dombóváron és térségében hat odútelepen 220 db odút gondozunk közel 25 éve. A nyergei telepen 60 db, a túskei horgásztavaknál 50 db, a gunarasin 25 db, a mosdósi és szigeterei telepen 20-20 db, a belvárosban és családoknál kihelyezett odúk száma 45 db. A fából készült odúk nagy többsége három-négy évig használható, a két éve elkezdett cseréknek köszönhető (eternit- vagy műanyag csőből készült mesterséges költőhelyek), hogy a 15-20 évig is használható odúk aránya 2026-ban meghaladta az 50%-ot. Az eddigi tapasztalatok ezekkel: a harkályok kártétele gyakorlatilag nulla, a kék és a baráticinege, továbbá az örvös légykapó is előszeretettel választja

az eternitodút. Ha a cső belső átmérője meghaladja a 10 centimétert, akkor a széncinege is elfogadja, egyik fajnak sem kell „félnie” a harkály zaklatásától, ez különösen az örvös légykapóra igaz. Mivel a csuszká, a nyaktekerces és a mezei verebek az eternitodúkat nem foglalják el, ezért az erdőbe 20%-ban faodúkat is kihelyezünk. Ahol a mezei verebek költése jellemző, az arány 50%. Készítettünk 30 db eternitodút, javítottunk közel 40 db-ot (fából készültet), illetve olajpáccal kezeltünk 60 db-t. A foglalás már elkezdődött, a csuszkák minden rést „befalaztak” a faodúkon, a röpnyilást leszűkítették, kéregfészkek kész, 17 helyen találtunk készülő cinegefészket. Az odúprogramot 1980-ban kezdtük el Dombóváron, rengeteg élmény, tapasztalat halmozódott fel a 47 év alatt. Közel 100 MME-tagot, 500 madarászszulist és még ennél is több erdei iskolai résztvevőt, táborozót, újabban egyre több oviszt ismertettünk meg a madárvédelem legegyszerűbb, leghatékonyabb, az érzelmekre is maradandóan ható természetvédelmi munkával, lehetőségével. Az utóbbi öt évben az általunk kihelyezett odúkból kirepült fiókák természetvédelmi értéke meghaladta a 20 millió forintot.

Nagy Sándor

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI HELYI CSOPORT

Helyi csoportunk a téli időszakban is aktív volt, és több programunk is nagy létszámú érdeklődő részvételével valósult meg. Számoltuk a baglyokat, számoltuk a sasokat. 2026 elején bemutató madárgyűrűzéseket tartottunk a Debreceni Egyetem és a Zoo Debrecen területén, amelyek keretében mindkét helyszínen több tucat érdeklődő látogatott ki a programokra. Szintén januárban a debreceni Vénkerti Általános Iskola madarászszulisi kirándulást szerveztek Szögligetre, ahol több hegyvidéki madárfaj is távcső elé került.

Februárban a Debreceni Egyetem hallgatóinak és oktatóinak a jelzésére és kérésére madárbaráttá tettük az egyik campus főépületének üvegfalait. Az épület ablakain rendszeresek voltak a madárpusztulások, korábban már végeztünk itt nagyobb léptékű matricázást, de az üvegek cseréjével, felújítás miatt ez ismét aktuálissá vált. A tél engedésével fokozatosan zártuk a madáretetési helyszíneinket. Elindultak az odútelepek karbantartási munkálatai: a nagycseri ligeterdőben 30 odú, a Nagyerdőben két telepünk, összesen 25 odú, és egy friss telepünk Bocskai kertben, egy extenzív gyümölcsösben 40 B odú. A csoport működési területén túl, az Aggteleki-karszton, Szelcepusztán is helyezettünk ki odúkat. Ott is elvégeztük a 25 odú kitarítását. A felsorolt odútelepeket dr. Juhász Lajos kezeli a Debreceni Egyetem hallgatóinak bevonásával.

A Debrecen madárvilága kötet borítója

A Vénkerti Általános Iskola madarászszulisi terepen (fotó: Tar István)

Ablakmatricázás a DE Bösözmeényi úti campusán (fotó: Kövér László)

Megtartottuk szokásos éves csoportgyűlésünket is, amelyen már elkezdődött az eszmecsere az idei MME belső pályázat vállalásairól, új feltételeiről és lehetőségeiről. A Róna-örző Természetvédelmi Egyesület kiadásában, Veszelinov Ottó és Demeter László tagtársaink tollából megjelent a *Debrecen madárvilága* című kötet, amely Debrecen teljes közigazgatási területének madárvilágát mutatja be részletesen.

Márciusban városi rendezvényeken standolással, valamint általános iskolákban az év madarát népszerűsítő előadásokkal végeztünk környezeti nevelési tevékenységet. Kiemelkedett ezek közül az érdeklődők számára a Debrecen Maraton futóverseny kísérőrendezvénye, az I. Debrecen Maraton Fenntarthatósági Expo, ahol a HCS két napon át népszerűsítette az MME-t.

Elindult a Madarak és fák napja országos verseny területi fordulójának szervezése, folyamatban a csapatok jelentkezése.

Végül, de nem utolsósorban részt vettünk az egyesület belső kommunikációs kérdőívének kitöltésében és az MME szervezete fejlesztési, helyi csoportokkal lefolytatott, online interjúján.

Szakál László (elnök) és Tóth Máté (titkár)

KISALFÖLDI HELYI CSOPORT

2026-ot is a szokásos felmérésekkel indítottuk. A sasszinkron során a december-januári hideg télnek köszönhetően kétszer annyi madarat számláltunk, mint tavaly, így a Szigetköz, a Rábaköz, a Hanság, a Mosoni-sík, a Tököz és az Igmándi-sík területein a felmérés négy napján összesen 1029 ragadozó madarat figyeltünk meg. A 139 réti- és a 44 parlagi sas mellől idén

Szigetközi felmérés csoportképe (fotó: Vigné Priznicz Tünde)

hiányzott a Hanságban telelő fekete sas adata, mivel a szinkron idején hiába kerestük, nem került szem elé.

Győr-Moson-Sopron vármegye telelő baglyait a Soproni Helyi Csoporttal és a nemzeti park munkatársaival közösen mértük fel idén is. Az igazi téli időjárási viszonyok, valamint a Rábaközben megfigyelt pocokgradáció hatására ez évben megint sikerült rekordszámú baglyot számolnunk, a 2025-ös 1347 példányos adatot 500-zal túlszárnyaltuk. 49 önkéntes segítette munkánkat, ennek eredményeként 91 települést sikerült felmérnünk. A téli műhelymunkák során elvégeztük a helyi csoport kezelésében lévő odúk renoválását, illetve újakat is készítettünk, köztük 6 nagybukó-költőládát. A tél folyamán rendszeresen kaptunk megkeresést olyanoktól, akik aggódtak a hidegben a 81-es út melletti villanyoszlopon álldogáló gólyákért. A tavasz beköszöntével eltűntek a szokott helyükről a győri szeméttelen áttelelő fehér gólyák, mivel azonban nem voltak gyűrűzött példányok, biztosan nem tudjuk, hova szálltak tovább, lehet, épp közülük valamelyik próbál a József Attila úti fészekalpra beköltözni.

Március elején – még a fák kilombosodása előtt – helyi csoportunk az Ifjúsági Tagozattal és a Fertő–Hanság Nemzeti Parkkal közösen fészekeresési akciót szervezett az Alsó-Szigetközben. A lelkes csapatot semmilyen domborzati nehézség nem tántorította el a feladattól, így az akció során 12 egerészölyv-, 5 holló-, 1 héja-, 1 karvaly-, 1 darázsölyv-, 1 rétisas-, 1 fekete gólya- és 1 fakuszfészék került elő, vagy történt meg a pontosítása/megerősítése, valamint beazonosítottunk 1 héja-, 5 macskabagoly- és 1 új uhurevrt.

Márciusban ismét egy izgalmas programba kapcsolódhattak be az érdeklődők: a kezdő madarászok képzés keretében előadásokon és egy püspök-erdei séta során ismerkedhettek a jelentkezők a madarak világával, azon belül is közvetlen környezetünk madárvilágával. A visszajelzések alapján a résztvevők és a szervezők is sok új tapasztalattal gazdagodtak, terveink között szerepel a képzés rendszeres megtartása, illetve igény esetén egy haladóbb szintű madarászok képzés megszervezése.

Mikó Ágnes

TÁPIÓ-VIDÉKI HELYI CSOPORT

2026. február 28-án gólyafészék-karbantartást végeztünk Kókán, a Zsámboki úti fészeknél. A fészék felszerelésére előzetes terepfelmérés után került sor, a lehetőségek közül ezt az oszlopot ítéltük a legmegfelelőbbnek 2014-ben. A fészekalap felszerelése után fűzfavesszőkből egy 20 centiméter magas, 110 centiméter átmérőjű kosarat erősítettünk rá. A belső részt gyepetglákkal töltöttük fel. A március közepén épített fészket április 20-án elfoglalta egy gólyapár, és megkezdte a költést.

Előzőleg 1982-ben volt sikeres költés Kókán, a Kossuth Lajos utcában egy öreg akácán, így 32 év szünet után telepedett

meg újra a gólya! Ez nagy öröm volt a munkában résztvevők számára. Az első költés során 2 fióka repült ki a fészekből. 2015-ben nem volt költés. Az utána következő években viszont átlagosan 3 fióka hagyta el a fészket. A gólyák folyamatosan építik, tatarozzák a fészket, így az évek folyamán a mérete is nagyobb lesz, illetve a súlya is jelentős mértékben növekszik. A féloldalas nehéz fészkek vihar esetén leeshet. Sajnos ez történt 2017-ben Farnoson, a Nyárvesztő utcában. Tapasztalatom szerint ezért szükséges legalább öt-nyolc évenként megvizsgálni a fészkeket és szükség esetén elvégezni a tatarozást.

A kókai fészkek is kezdett formátlanná válni, a térfogata is megnövekedett, így szükségessé vált a beavatkozás. Szükség esetén le kell szedni belőle és ilyenkor el kell távolítani a fészekből a gólyák által beépített műanyagokat, bálazsinórt, rongyokat stb., mert ezek az anyagok veszélyeztetik a sikeres költést. Jelen esetben csak egy bálazsinórt szedtünk ki a fészekből. Mióta megszűntek a külszíni szemétkerakók, egyre kevesebb veszélyes anyagot építenek be a gólyák a fészkekbe. A munka végétével a helyi Coop élelmiszerbolt bejáratánál letisztítottuk a molnárfecskefészkek alá szerelt fecskepelenkákat. 2015-ben szereltük fel ezeket az eszközöket, hogy megakadályozzuk a madárürülék lepotyogását.

Kertész László

TISZAVASVÁRI HELYI CSOPORT

Helyi csoportunk az idei év első hónapjaiban is aktívan részt vett a téli monitoringprogramokban. A szezont a januári sasszinkronnal indítottuk, amely során a térségben telelő ragadozó madarak állományát mértük fel. A megfigyelést Tiszavasváriban a Fehér-sziken és a Macsuga hídnál önkénteseink és az érdeklődők végezték. Január végén Hajdúnánáson rendeztük meg a Bagolyfeszt programunkat, ahol több mint 40 érdeklődővel együtt figyelhettük meg az erdei fülesbaglyok telelő csapatait. Az esemény Nagy Csaba szakvezetésével zajlott, aki sok érdekességet mesélt az erdei fülesbaglyokról, és megismerkedhettünk a többi hazai bagolyfajjal is.

Március közepén a Vonuló vízimadarak monitoringja keretében a Fehér-szik térségében végeztünk felmérést, ahol a vonuló vízimadarak aktuális állapotáról gyűjtöttünk adatokat. A terület igazán fajgazdagnak bizonyult, és már a tavaszt jelző énekesmadarak is megjelentek. A téli etetési szezon lezárását követően önkénteseink megkezdtek a mesterséges odúk karbantartását. A takarítás és javítás során eltávolítottuk a régi fészekanyagokat, ellenőriztük az odúk állapotát, és ahol

Bagolyfeszt Hajdúnánáson (fotó: Molnár Andrásné)

Sasszinkron Tiszavasváriban (fotó: Szabóné Balázs Beáta)

szükséges volt, javításokat végeztünk. A fenntartási munkák mellett új költőládák kihelyezésére is sor került, ezzel is segítve a költési időszak sikerességét.

Szabó Gitta

VAS MEGYEI HELYI CSOPORT

Januárban ismét csatlakoztunk az Országos Sasszinkronhoz. A felmérés során 32 megfigyelő 13 ragadozó madárfaj 538 példányát, köztük 7 rétisast és 98 vörös kányát figyelt meg. A legkülönlegesebb faj a kuhi 2 példányának első vasi megfigyelése volt. Az egerészölyv volt a leggyakoribb, 362 példányszámmal. Az év első hónapja az erdei fülesbagoly telelőhelyeinek felméréssel zárult. Az országos számláláshoz csatlakozva Vas vármegye 36 településén, 44 helyszínen 20 felmérő kereste a „baglyos fákat”. Az esős időjárás és a kedvezőtlen látási viszonyok nehezítették a felmérést, mégis 21 település 25 helyszínén sikerült megtalálni összesen 274 madarat. A legtöbb bagoly Ostffyasszonyfán (67 pld.), Sárváron (36 pld.),

Helyi csoportunk új vezetősége (balról jobbra): Takács Árpád, Vágfalvi Simon, Góczán József, Illés Péter, Ruff Andrea, dr. Bánhidi Péter, Góczán Éva és dr. Kóta András (fotó: Takács Árpád)

Nemesrempehollóson (20 pld.) és Táplánszentkereszten (19 pld.) volt. A számlálást követően a megyében kifejezetten ritka réti fülesbagoly 1-1 nappalozó példányát sikerült fotózni Telekesen és Ostffyasszonyfán.

Február közepén kétnapos, nagyszabású felmérésben vettek részt tagtársaink Kőszeg térségében az ÖNPI munkatársaival koordinálásával. Közel 50 madarász mintegy 160 kilométer hosszú útvonalat járt be kis csapatokban, szinkronszámlálást végezve. A madarászcsapat népes seregének zömét az MME

A kezdő madarász képzés résztvevői Körmenyden (fotó: Csordás Anikó)

Ifjúsági Tagozatának tagjai adták, akiknek hálásan köszönjük, hogy az ország számos pontjáról, fáradtságot nem ismerve látogattak el hozzánk. A hétvége éjszakai felmérést is tartalmazott. A célfajok közt szerepelt a gatyáskuvik, törpekuvik és a fehérhátú fakopáncs. Utóbbi harkályfajunkat kilenc helyszínen sikerült észlelnünk. Baglyok közül az uhu került hallótávolságba. Az akció eredményeként az ÖNPI adatbázisa 268 adattal bővült, amelyek a jövőben közvetlenül szolgálják majd a térség természeti értékeinek védelmét.

Február 28-án Kőszegen, a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontban tisztújító taggyűlést tartottunk, amelyen a tagság elfogadta a vezetőség 2025. évi szakmai és pénzügyi beszámolóját, valamint a helyi csoport 2026. évi munkatervét és költségvetését. A megválasztott tisztviselők: Takács Árpád (elnök), dr. Bánhidi Péter és Illés Péter (alelnökök), dr. Kóta András (titkár), Góczán József és Vágfalvi Simon (titkárhelyettesek); felügyelőbizottság: Góczán Éva, Koszorus Péter és Ruff Andrea. Leköszönő elnökünket, dr. Gyurác Józsefet ajándékkal köszöntöttük 36 évnyi alázatos munkájának elismeréseként. Zárásként Schneider Zoltán gyarapította ismereteinket A gyöngybagoly lehetséges szerepe a rágcsálók elleni biológiai védekezésben: egy amerikai jó gyakorlat példája című előadásával.

Március elején első alkalommal rendeztünk Vas vármegyében kezdő madarászok képzését. A kétnapos hétvégi program helyszínül a Körmenyi-kastélypark természetvédelmi területet választottuk, ahol a szombati elméleti képzésnek a park területén található Vadászlak adott otthont. A résztvevők elsajátíthatták a madárhatározó használatát elméletben és a terepen egyaránt. Ezenfelül információkkal szolgáltunk a helyi csoportunk és az MME történetéről, működéséről, a bajba jutott madarak mentéséről, a madarak testfelépítéséről és viselkedésükről. A vasárnapi terepi program kitűnő időjárási körülmények közt telt, ami az általunk megfigyelt madárfajok számában (37) is tükröződik, melyek közül élményfaktor szempontjából a rétisas és a fekete gólya vitték el a pálmát. Képzésünk zárásaként ünnepélyes keretek közt, a 200 éves nagy platán alatt átadtuk tanúsítványainkat

fajok védelmére helyezte a hangsúlyt. Az interaktív előadások során kiderült: a lepkék nemcsak díszei a kertnek, hanem kulcsfontosságú beporzók, akik nélkül az ökoszisztémánk és az élelmiszer-termelésünk is összeomlana. Gyakorlati tanácsokkal látták el a kerttulajdonosokat:

- Tápnövények telepítése: milyen virágok vonzzák a hazai pillangókat?
- Vegyszermentesség: miért gyilkolja a kert életerejét a túlzott vegyszerhasználat?
- Lepkebarát kertek: hogyan alakíthatunk ki olyan zugokat, ahol a hernyók is biztonságban fejlődhetnek?

A stand népszerűsége minden várakozást felülmúlt. A háromnapos rendezvény alatt több mint 1200 látogató fordult meg a bemutatón. A közönség soraiban a lelkes amatőr kertészekről a kisgyermekes családokon át a szakmai befektetőig mindenki képviseltette magát. Sokan közülük itt szembesültek először azzal, hogy a kerttervezés nem ér véget a gepszönyegnél – a biodiverzitás fenntartása mindannyiunk közös felelőssége.

A szigetszentmiklósi Motobutterfly és az MME együttműködése bebizonyította, hogy az ismeretterjesztés és a látványos bemutatók kéz a kézben járnak. A látogatók nemcsak élményekkel, hanem konkrét tudással és a lepkék iránti újfajta tisztelettel térhettek haza.

Glemba Gábor

VÍZIMADÁR-VÉDELMI SZAKOSZTÁLY

A nagy goda hazai állománya az elmúlt évtizedekben drámai mértékben csökkent. A faj egykor több alföldi vizes élőhelyünk jellegzetes költő madara volt, ma azonban a fészkelő állomány nem haladja meg a 100 párt. A 2000-es évek eleje óta bekövetkezett visszaesés miatt a nagy goda ma az egyik legveszélyeztetettebb hazai fészkelő madarunk.

Nagygodafióka (fotó: Szilágyi Attila)

Nagy godák a Hortobágyon (fotó: Balla Dániel)

Villanypásztor-kihelyezés (fotó: Zalai Tamás)

A riasztó helyzetre reagálva 2024-ben a Hortobágyi Természetvédelmi Egyesület (HTE) balmazújvárosi irodájában egyeztettek a faj védelmében dolgozó szakemberek. A megbeszélés egyik fontos megállapítása az volt, hogy az élőhelyek átalakulása mellett a rendkívül alacsony költési siker jelenti a legnagyobb veszélyt a faj fennmaradására.

A probléma kezelésére az MME Vízimadár-védelmi Szakosztálya 2025-ben projektet indított, amelynek célja a költési siker javítása célzott terepi beavatkozásokkal. A program a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, az Ökológiai Kutatóközpont és a HTE együttműködésében valósult meg. A terepi munka három mintaterületen zajlott: a Hortobágyon, a Bihari-síkon és a Dél-Alföldön. A program középpontjában a fészkek védelme állt, mivel a tojások pusztulásában a ragadozók szerepe kiemelkedő. Ennek csökkentésére több módszert kombináltunk: villanypásztorral védtük a fészkeket a ragadozó emlősöktől és a taposástól, fészekkosarakat helyeztünk ki a madarak általi prédálás mérséklésére, a kihelyezett kamerák pedig segítenek feltárni a fészekpusztulás okait.

A program fontos eleme az együttműködés: a szakmai partnerek mellett önkéntesek és fiatal természetvédők is bekapcsolódhatnak a munkába. Az ideai tapasztalatok nemcsak a közvetlen fészekvédelemben hasznosulnak, hanem egy nagyobb léptékű, országos fajmegőrzési program előkészítését is segítik.

A nagy goda védelme túlmutat egyetlen faj megőrzésén. A vizes élőhelyek állapotának javítása számos más madárfaj számára is kedvező, és hozzájárul ahhoz, hogy ez a jellegzetes pusztai madár a jövőben is része maradjon Magyarország élővilágának.

Tokody Béla és Zalai Tamás

ÉRDEKES MADÁRMEGKERÜLÉSEK

szerkeszti: Karcza Zsolt és Lukács Katalin Odett

Az elmúlt időszakban a Madárgyűrűzési Központba beérkezett, kiegészített (gyűrűzési adattal együtt lezárt) megkerülésekből válogatunk. A külföldön gyűrűzött madarak adatainak kiegészítése rövidebb-hosszabb időt vesz igénybe, így jelen válogatásban is található néhány korábbi megkerülési adat, amelyeket az elmúlt hónapokban zártunk le. A gyűrűzők, megfigyelők, megtalálók vagy adatközlők nevét technikai okok miatt nem minden esetben és teljes terjedelemben tudjuk feltüntetni. A közölt eredmények tájékoztató jellegűek, és a 2026. március végéig beérkezett adatok alapján készültek.

A térképeken látható jelek közül a piros körök a Magyarországon gyűrűzött és külföldön megkerült madarak megkerülési helyei; a kék háromszögek a Magyarországon megkerült külföldi gyűrűs madarak gyűrűzési helyei; a fekete vonal pedig a leírt madár gyűrűzési és megkerülési helyét köti össze tájékoztató jelleggel, nem a madár mozgását mutatja (a nyíl a megkerülési helyre mutat).

A madárfajok sorrendje – szerkesztési okok miatt – nem mindenhol követi az aktuális rendszertani sorrendet. Az MME-honlap mme.hu > Tudástár > Magyarország madarai oldalán az egyes madárfajok naprakész gyűrűzési eredményei böngészhetőek: gyűrűzési összesítések, a jelölési és a külföldi vonatkozású megkerülési helyek térképei, valamint a leggyakoribb kézrekerülési okok százalékos eloszlásdiagramjai.

Amennyiben gyűrűs madarat, madártetemet, jelölőgyűrűt talál, fém- vagy színes gyűrűs madarat észlel, kérjük, értesítse a Madárgyűrűzési Központot a ringers@mme.hu e-mail-címen. Így a megkerülési adatok beépülhetnek a hazai madárgyűrűzési adatbankba, és a központ munkatársai a feldolgozás után elküldik önnek a gyűrűzési és megkerülési adatokat egy válaszlevélben.

BŐJTI RÉCE

2024. szeptember elején egy elhullott, hazai gyűrűs bőjti récét találtak Albániában, a Drin-öbölnél. Az esetről idén értesítették a Madárgyűrűzési Központot. Ez az első, magyar gyűrűs bőjti réce, amely megkerült a balkáni országban. A madarat 2023. augusztus végén gyűrűzték Berettyóújfalun határában (Hajdú-Bihar megye, *Tóth Pál János*).

Magyarországon eddig 390 bőjti récét gyűrűzték, amelyek közül korábban 8 került meg külföldön: Fehéroroszországban,

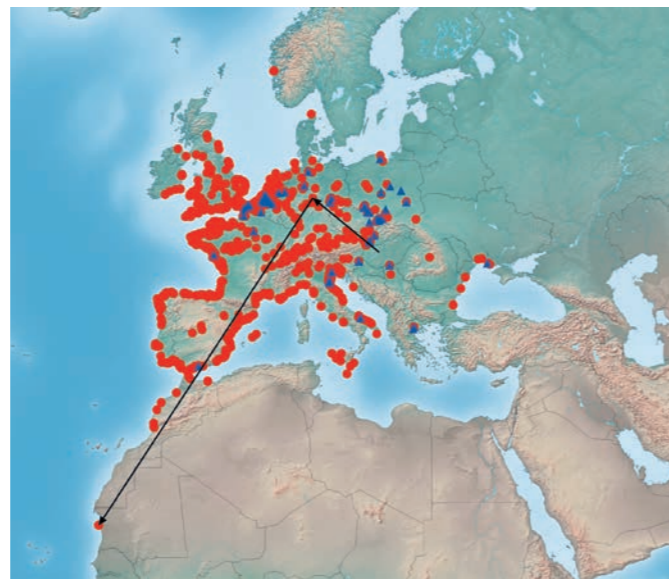
Fotó: Andreas Goedecke

Franciaországban, Olaszországban (2 pld.), Oroszországban, valamint Európán kívül Líbiában, Szenegálban és Törökországban. Itthon mostanáig 20, külföldi gyűrűs bőjti réce került meg, legutóbb 1983-ban. Ezeket Csehországban (3 pld.), Franciaországban (3 pld.), Hollandiában (6 pld.), Lettországon (2 pld.), Nagy-Britanniában (Anglia) és Oroszországban (2 pld.), valamint Európán kívül Maliban és Szenegálban (2 pld.) gyűrűzték. A bőjti réce Magyarországon kisszámú fészkelő, de jelentős számban vonul át. Viszonylag korán elhagyja Európát, a telet járja Afrika trópusi területein tölti.

SZERCSENSIRÁLY

Egy hazai jelölésű, színes gyűrűs szercsensirályt figyeltek meg 2026. február első felében Mauritániában, az Atlanti-óceán partvidékén (*Andreas Goedecke*). A madarat fióka korában jelölték, 2025. júniusban, Székesfehérvár határában, egy sirálytelepen (Fejér megye, *Haraszthy László*). Kirepülését követően, júliusban már Németország Alsó-Szászország tartományában

is megfigyelték ugyanezt a példányt. Ez az első, hazai gyűrűs szercsensirály, amely megkerült Mauritániában. Ennél távolabb és délebbre még nem került meg magyar gyűrűs példány.

Itthon eddig közel 7000 szercsensirályt gyűrűzték, a legtöbbet fiókaként, fészektelepeken. A színes jelöléseknek köszönhetően több mint egyharmaduk megkerült külföldön, 27 országban, több mint 27 ezer megfigyelési adattal. Ezek legnagyobb része Európa nyugati és mediterrán partvidékéről érkezett. Európán kívül még Marokkóban kerültek meg hazai jelölésű szercsensirályok, 11 példány az óceáni és 4 példány a földközi-tengeri partvidéken. Magyarországon a szercsensirály kis számban fészkel, néhány sirálytelepen. Rövid távú vonuló, telelőterülete Európa mediterrán területeinek és az atlanti területek partvidéke.

VIHARSIRÁLY

Egy Litvániában jelölt viharsirályt fogtak vissza 2026. január közepén a győri szeméttelen (Győr-Moson-Sopron megye, *Forintos Viktor*). A madarat fióka korában gyűrűzték, 2025 nyarán, a balti ország keleti részén. Ez a második, litván gyűrűs viharsirály, amely Magyarországon megkerült, korábban egy színes gyűrűs példányt figyeltek meg a tatai Öreg-tavon.

2026 elején pedig egy hazai jelölésű példányt Hollandiában figyeltek meg, az Északi-tenger partján, Amszterdamtól nem messze. Ez az első, magyar gyűrűs viharsirály, amely Hollandiában megkerült. A madarat 2023. decemberben jelölték színes gyűrűvel a gyáli szeméttelen (Pest megye, *Csoják Tamás*).

Magyarországon eddig kerekén 900 viharsirályt gyűrűzték, elsősorban a téli hónapokban. Közülük 104 példány került meg külföldön, Európa 16 országában, a legtöbb, 61 madár Lengyelországban. A gyűrűzési helyétől legtávolabb Kelet-Európában, a Pecsora folyónál figyeltek meg hazai jelölésű példányt. Itthon eddig 42, külföldi gyűrűs példány került meg Európa 10 országából, amelyek közül a legtöbbet, 19 madarat Lengyelországban jelölték. A viharsirály Magyarországon ritka fészkelő, hazai állománya rövid távú vonuló. Hozzánk Észak-, Északkelet-Európából érkeznek telető példányok.

SÁRGALÁBÚ SIRÁLY

2025. december végén egy hazai gyűrűs, színes jelölésű sárgalábú sirályt fényképeztek le Máltán. Ez az első, magyar gyűrűs példány, amely megkerült a szigetországban. A madarat 2025. november elején gyűrűzték Győrben, a szeméttelen (Győr-Moson-Sopron megye, *Pitő Andor*).

Az itthon eddig meggyűrűzött közel 500 sárgalábú sirály közül 24 került meg külföldön, 10 európai országban, a legtöbb, 7 példány Horvátországban. Távolabb Olaszországban (3 pld.), valamint Ukrajnában, a Tylihul folyó torkolatánál kerültek meg hazai jelölésű példányok.

Magyarországon eddig 679, külföldi gyűrűs sárgalábú sirály került meg, a legtöbbet megfogás nélkül, a színes gyűrűje alapján azonosították. Ennek több mint 90%-át, 625 példányt Horvátországban gyűrűzték, a legtöbbjüket fióka korukban az Adriai-tenger partvidékén. A többi madár jelölése 12 európai országban történt, a legtávolabb Görögországban, Litvániában,

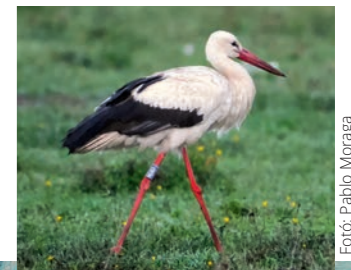

Máltán, Németországban (2 pld.), Olaszországban (16 pld.), Svájcban, valamint Ukrajnában (8 pld.). A sárgalábú sirály déli, mediterrán elterjedésű madárfaj, Magyarországon ritka fészkelő. Hazai állománya rövid távú vonuló, telelőterülete a mediterráneum.

FEHÉR GÓLYA

Egy hazai jelölésű, színes gyűrűs fehér gólyát fényképeztek le 2026. február közepén a Serengeti Nemzeti Parkban (*Pablo Moraga*). A madarat 2024-ben, fióka korában gyűrűzték Bácsbokodon (Bács-Kiskun megye, *Schneider Viktor*). Ez a kilencedik, magyar gyűrűs fehér gólya, amely megkerült Tanzániában. A korábbi madarak nagy része sérülten vagy elhullottan került kézre, a most megfigyelt kivül mindössze 1 példányt azonosítottak a színes jelölése alapján, 2005-ben.

Magyarországon 1908 óta gyűrűznek fehér gólyákat, eddig több mint 37 ezret, elsősorban fióka korukban.

Fotó: Pablo Moraga

Közülük eddig 769 került meg összesen 48 országban. Afrikában 131, magyar gyűrűs fehér gólya került meg, 20 országban, a legtöbb a Dél-afrikai Köztársaságban (42 pld.), Szudánban (26 pld.) és Egyiptomban (15 pld.).

A fehér gólya hosszú távú vonuló, telelőterülete Kelet-Afrika Szaharán túli területei, egészen Dél-Afrikáig. Egyre korábbra tolódó tavaszi érkezésének dandárja március második felében, április elején zajlik. Az őszi vonulás már augusztus elején elkezdődik, és augusztus vége felé már alig látni fehér gólyát a Kárpát-medencében.

BARNA KÁNYA

2025. augusztus végén és szeptember elején 2, hazai gyűrűs, színes jelölésű barna kányáról készült vadkamera-felvétel Olaszországban, Szicília nyugati részén, egy ragadozó-madár-etetőhelyen. A madarakat fióka korukban jelölték, az egyiket 2025. júniusban Gyúró határában (Fejér megye, *Staudinger István*), a másikat pedig még 2022. júliusban Diósvizlő mellett (Baranya megye, *Haraszthy László*). Ezekkel együtt eddig összesen 3, hazai gyűrűs példány került meg Olaszországban, valamennyi Sziciliában.

Itthon eddig 232 barna kányát gyűrűztek, amelyek közül még Görögországban, Törökországban és Szlovákiában került meg 1-1 madár. Magyarországon eddig 2 cseh, 1 lengyel és 3 német gyűrűs példány került meg. A barna kánya hazai állománya hosszú távú vonuló, telelőterülete Afrika Szaharán túli régiói.

GYÖNGYBAGOLY

Egy elhullott, magyar gyűrűs gyöngybaglyot találtak 2026. január közepén az Adriai-tenger partvidékén, Rimini határában. Ez a második, hazai jelölésű példány, amely megkerült Olaszországban. A madarat fióka korában gyűrűzték, 2025 nyarán, Csokonyavisontán (Somogy megye, *Sipter Csanád Zsolt*).

Szintén év elején Köröstarcsán (Békés megye) találtak egy elpusztult, ukrán gyűrűs gyöngybaglyot. Ezt a példányt 2025. július közepén gyűrűzték Kárpátalján, Beregszász közelében. Ez az első, Ukrajnában jelölt gyöngybagoly, amely megkerült itthon.

Magyarországon eddig 29 ezer gyöngybaglyot gyűrűztek, a legtöbbet fióka korában. Ezek közül 114 madár került meg külföldön, legnagyobb részben a szomszédos országokban. Távolabb Bulgáriában (2 pld.), Csehországban (10 pld.), Hollandiában, Lengyelországban (2 pld.), Németországban (2 pld.), Olaszországban (2 pld.), Svájcban és Európán kívül Izraelben kerültek meg madarak. Itthon eddig 73, külföldi gyűrűs gyöngybagoly került meg, a Kárpát-medencén túlról Csehországban (15 pld.), Franciaországban, Hollandiában, Németországban (15 pld.) és Svájcban (4 pld.) gyűrűzött madarak. A gyöngybagoly hazai állománya állandó, de a fiatal madarak a Kárpát-medencén túlra is elkóborolhatnak.

VÖRÖS VÉRCSE

Egy legyengült, magyar gyűrűs vörös vércsét találtak 2025. május végén Oroszországban, Szentpétervár közelében, amelyről idén tavasszal küldték az értesítést. Ez az első, hazai jelölésű példány, amely megkerült Oroszországban. A madarat fiókaként gyűrűzték 2023. májusban Sukoró határában (Fejér megye, *Koleszár Sándor*).

Magyarországon eddig közel 44 ezer vörös vércsét gyűrűztek, a legtöbbet fióka korában. Ezek közül összesen 88 példány került meg külföldön, 22 országban, a legtöbb, 27 madár Csehországban. Európán belül a legtávolabb Finnországban került meg 5, hazai jelölésű példány. Európán kívül pedig Algériában,

Fotó: Natalya Sokolova

Egyiptomban, Libiában (4 pld.), Mauritániában, Nigériában és Tunéziában kerültek meg magyar gyűrűs vörös vércsék.

Itthon 188, külföldi gyűrűs vörös vércse került meg, amelyek legnagyobb részét Közép- és Észak-Európában jelölték, a legtöbbet Finnországban (77 pld.) és Csehországban (33 pld.). Ezen kívül 13, Tunéziában gyűrűzött példány került meg itthon.

A vörös vércse Magyarországon viszonylag gyakori fészkelő. Hazai állománya részben állandó, részben rövid távú vonuló, telelőterületük a mediterrán régió. Északról átvonuló és telető példányok érkeznek hozzánk.

SZÉNCINEGE

2026. március közepén egy hazai gyűrűs széncinegét fogtak vissza Ukrajnában, Kijevben. A madarat 2024. október végén gyűrűzték Ostoroson (Heves megye, *Horváth Róbert*). Ez a második, magyar gyűrűs széncinege, amely megkerült a szomszédos országban.

Magyarországon eddig több mint 600 ezer széncinegét gyűrűztek, közülük 135 került meg külföldön, legnagyobb számban a Kárpát-medencén belül. Távolabbi országok közül Bosznia-Hercegovinában, Csehországban (5 pld.), Fehéroroszországban (2 pld.), Norvégiában, Olaszországban (4 pld.) és Oroszországban (10 pld.) kerültek meg hazai gyűrűs példányok.

Nálunk eddig 83, külföldi gyűrűs széncinege került meg, amelyek jelentős részét a szomszédos országokban gyűrűzték. Távolabbról Csehországban (7 pld.), Lengyelországban (15 pld.), Németországban, Olaszországban (2 pld.), Oroszországban (5 pld.), Svájcban és Ukrajnában (2 pld.) gyűrűzött példányok kerültek meg itthon. A széncinege részleges vonuló, állománya nagyrészt állandó, de keményebb teleken délebbre húzódik, hozzánk pedig észak, északkelet felől érkeznek vonuló példányai.

ZÖLDIKE

Egy elhullott, magyar gyűrűs zöldikét találtak 2026. március közepén Ukrajnában (Lvivi terület), a lengyel határ közelében. Ez az első, hazai jelölésű zöldike, amely megkerült a szomszédos országban. A madarat 2026. február végén gyűrűzték Gárdony határában (Fejér megye, *Fenyvesi László*).

Magyarországon eddig valamivel több mint 250 ezer zöldikét gyűrűztek, amelyek közül 175 példány került meg külföldön, 20 országban, a legtöbb madár a Kárpát-medencén belül. A legtávolabb észlelt hazai gyűrűzésű zöldikék Fehéroroszországban (3 pld.), Franciaországban, Görögországban (21 pld.), Litvániában (3 pld.), Máltán (3 pld.), Olaszországban (6 pld.), Oroszországban és Törökországban kerültek meg.

Itthon eddig 41, külföldi gyűrűs zöldike került meg, ezek nagy részét közép-európai országokban gyűrűzték, távolabbról pedig Litvániában és Olaszországban (3 pld.) jelölt példányok kerültek meg itthon. A zöldike hazai állománya állandó, részben rövid távú vonuló, telelőterülete a mediterráneum. Hozzánk északról, északkeletről érkeznek átvonuló és telető példányok.

CSÍZ

2026. március közepén egy magyar gyűrűs csízt fogtak vissza Finnországban, a Konnevesi Kutatóállomáson (Észak-Szavónia régió). A madarat 2023. december elején gyűrűzték Ostoroson (Heves megye, *Horváth Róbert*). A hazai jelölésű csízek közül jelenleg ez a példány került meg a legtávolabb, északi irányban, egyben ez a negyedik, Finnországban megkerült példány.

Magyarországon eddig 121 ezer csízt gyűrűztek meg, amelyek közül 253 példány került meg külföldön, összesen 31 országban, a legtöbb, 127 madár Olaszországban. Távolabb, a gyűrűzési helytől több mint 1500 kilométerre, a finnországi eseteken kívül, Cipruson, Grúziában, Iránban, Oroszországban (4 pld.), Portugáliában (2 pld.) és Spanyolországban (3 pld.) kerültek meg hazai gyűrűs csízek.

Itthon eddig 52, külföldi gyűrűs csíz került meg, amelyeket 16 európai országban gyűrűztek, a legtöbbet hazánktól északi és délnyugati irányban. A csíz viszonylag kisszámú, hazai állománya állandó. Ősszel északról, északkeletről érkeznek hozzánk átvonuló és telető példányok.

ÉRDEKES MADÁRFÉSZKELÉSEK

szerkeszti: Haraszthy László

NAGY BUKÓ KÖLTÉSE A CSEPEL-SZIGETEN

2025. augusztus 6–10. között a Duna-ág déli részén, a Rózsaszigeten táboroztam. Már az első napon észrevettem, hogy egy nagybukó-család 11 fiatal példánya tartózkodik a sziget mellett. Több napon át megfigyelve feltűnt, hogy egy viszonylag kis területen vadásznak. Valószínűleg azért, mert ezt a részt rendszeresen etetik a horgászok, és ezért itt több az apró hal, mint máshol. Az összetartó család két-három percenként szinte egyszerre a víz alá bukva zsákmányolt kisebb halakat, de nem minden egyed volt eredményes. Majd minden lebukás alkalmával volt a zsákmány között törpeharcsa. A 4-5 centis harcsákat egy gyors mozdulattal úgy forgatták, hogy a csőrheggyükkel a hal fejét meg tudják roppantani, majd lenyeltek azokat. A kárókatonák ugyanezt teszik az akár 10-15 centis törpeharcsákkal, amelyeknek a mellúszói szűrőszak, hegyesek. Napi öt-hat táplálkozás után a sziget egy nyugodt zugába húzódtak, ahol a parton vagy a vízre boruló rekettyebokor alsó ágain pihentek.

Zsin Géza

Szerkesztői megjegyzés: A nagy bukó a Dunán észak felől terjed dél felé. 2025-ben ez a Csepel-szigeti volt az ismert legdélebbi költés, amelyről film is készült.

BARÁZDABILLEGETŐ KÖLTÉSE TRAKTORBAN

Vác külterületén 2025. július 10-én egy tanyán láttam egy öreg traktort, melynek motorterébe, a burkolata alá rakott fészket egy barázdabillegető-pár. A költési időszak alatt, amíg arra jártam, a traktor 30-40 méteren belül három alkalommal is más

helyen állt. Azt nem tudom, dolgoztak-e vele, vagy csak arrébb állították, ez azonban nem zavarta a költést, a tojások kikeltek, a fiókák sikeresen kirepültek.

Dénes János

„KÖMÜVES” CSUSZKA

2025 márciusában Bernát Attila barátommal Pécselyen helyezettünk ki D odúkat füleskuvikoknak. A 7 odút májusban és júniusban is ellenőriztem. A májusi ellenőrzéskor szécinege, seregély, csuszka és lódarázs foglalását észleltem. 2025. május 9-én a 110-es számú odút csuszka foglalta, leszűkítette a teljes bejáratot. A kotló madár bent tartózkodott az odúban. Már messziről látszott, hogy valami szokatlan az odún, és mivel aznap már volt szerencsém lódarázs-hoz, kicsit vonakodva vettem rá magam a felmászásra. Az odú egy nyárfán volt, és pár méterre folyt tőle egy patak, amely könnyű és közeli sárgyütési lehetőséget kínált. Az odú aljába még kihelyezéskor faforgácsot raktam, füleskuvikra számítva.

2026. április 11-én Forintos Ede barátommal jártuk végig az odúkat, és eléggé meglepődünk a 110-es láttán. Le kellett vennem az odút, mert alig tudtuk kiszedni a benne lévő több kiló sarat. A csuszka után vélhetően lódarázs is beleköltözött, mert az ellenőrzéskor 2 darázpéldány és egy kisebb -fészek is volt az odúban. A rengeteg, az odú jelentős részét kitöltő sár miatt nagyobb darázfészek nem is fért volna el abban. A csuszkára jellemző kéregdarabokból álló fészkekanyag nem volt az odúban, a költés a forgácson zajlott.

Móczár Balázs

MEZEI VERÉB NÉGYSZERI KÖLTÉSE

2014-ben Karancslapujtón, a Honvéd utcában, fa villanyoszlopon, 3-5 méter magasan B típusú deszkaodúban mezei veréb négyszeri költéséről adtam hírt (*Madártávlat*, 2014. tél). 2024-ben újabb négyszeri költését észleltem, méghozzá ugyanebben az odúban (érdekesség, hogy ezt az odút már több mint 30 éve üzemeltetem ezen az oszlopon):

Fotók: Forintos Ede

1. költés: április 7-én és 12-én párzást figyeltem meg, miközben még tollat hordtak az odúba. Április 25-én 1 frissen kelt fióka és 3 tojás volt az odúban, majd május 8-án a reggeli órákban kirepültek.
2. költés: május 10–13-án fészkekanyagot hordtak, május 31-én 3, tokos fióka és 2 záptojás volt az odúban, melyből június 13-án kirepültek a fiókák.
3. költés: július 4-én 2, tokos fióka és 2 záptojás volt az odúban, amelyek július 13-án kirepültek.
4. költés: július 14., 15., 16. és 18-án párzó mezeiveréb-párt figyeltem meg, 14-én száraz fűszálak lógtak ki a röpnylásból. Július 29-én 2 egynapos, 2 frissen kelt fióka és 1 tojás volt, majd augusztus 11-én a reggeli órákban kirepültek a fiókák. Augusztus 13-án ellenőriztem az odút, amely üres volt, záptojást nem találtam benne.

A negyedik költést követően arra lettem figyelmes, hogy a mezeiveréb-szülők eleséggel a csőrükben, csak hosszas várakozás és többszöri rárepülési kísérlet után merték csak etetni a fiókákat. Ekkor vettem észre, hogy a kotló között több lódarázs is repkedett, és szívogatták az indák nedveit. Elvágtam a kotló alsó szárait. Másnapra már szembetűnő változást észleltem a fiókák etetését illetően. A lódarázsok kezdtek eltűnni a hervadt levelek láttán, de főleg a nedvkeringés megszűnése miatt. A kertemben még három B odú volt kihelyezve. Az egyikben a mezei veréb három sikeres költését, a másikban két költést regisztráltam. A harmadik odú mindvégig üresen maradt.

Rozgonyi Sándor

Szerkesztői megjegyzés: A negyedik költésnél a minimális kotlási időt figyelembe véve, amely 12 nap, valószínűleg már 13-án meg kellett kezdeni a tojásrakást. Lehet, hogy a tojó az első tojásokat a kifejlett fiókák alá rakta le?

ÖRVÖS GALAMB SZEPTEMBERI KÖLTÉSE A VELENCEI-TÓNÁL

2025. augusztus 17-től 24-ig egyhetes nyaralásra érkezünk a Velencei-tó mellé. Már az első reggelen felfigyeltem egy szorgalmasan turbékoló hím örvös galambra az ablakunk alatt.

Augusztus 20-án reggel a negyedik emeleti ablakunk előtt (6 méterre) egy öreg, girbegurba törzsű szomorúfűzfa csúcsa alá a csőrében fészkekanyagot szállító hímre lettem figyelmes. A tojó szárnyát rezgetve várta érkezését egy vastagabb íves ág villájában, és igazgatta a már eddig hordott vékony ágakat. Közben párzot-tak is. 2 fiatal örvös galamb is körülöttük lábaltankodott. A hím galamb nem a földről szedte fel a száraz ágakat, hanem a közeli fűzfáról tördelte le azokat. 21-én is tovább építkeztek, de ennek

Fotó: Rozgonyi Sándor

nem volt látszatja, mivel az ágak többsége a földre hullott, amiben a szeles idő is besegített. 22-én feladták az építést, látszólag eltűntek. Az erkélyről lefelé nézve átvizsgáltam a fűzfát. Meglepődve észleltem, hogy a tojó egy régebbi (előző fészke?), jó állapotú fészkekben ült, amely törzsközeli, felfelé álló, vastagabb ágcsomok végének sarjhajtásai közé épült, 7 méter magasan. 23-án többször is ellenőriztem, de a tojó mindig szorgalmasan ülte a fészket. Csak 16:45-kor sikerült belenéz-nem, amikor a tojó rövid időre elhagyta: 1 tojás volt benne. 24-én reggel is ülte (kottlott), de itt be is fejeződött a megfigye-lésem, mert 10:00 órakor el kellett hagynunk a szobát. A fiókák kirepülésének az időpontját úgy október 10-e környékére datálom.

Rozgonyi Sándor

VÖRÖS VÉRCSE KÖLTÉSE KEMENCÉBEN

Földes határában újítottunk fel egy kis tanyaépületet, amelyben egy kemence is volt. A munkálatokat két hétre megszakítottuk, a szerszámokat és a szegesdobozt pedig a kemence ajtaja elé raktuk le. Az épület ablakai ekkor nem voltak még beüvegezve, ezért a madarak szabadon bejárhattak. Két hét után akartuk folytatni a felújítást, amikor észrevettük, hogy a szegesdoboz mögé 6 tojást rakott egy vörös vércse. A munkálatokat elhalasztottuk egészen a fiókák sikeres kirepüléséig.

Ványi Csongor

Fotók: Ványi Csongor

ÉRDEKES MADÁRMEGFIGYELÉSEK

szerkeszti: Hadarics Tibor

A következőkben rövid áttekintést szeretnénk nyújtani a 2026. január 1-től március 31-ig terjedő időszak legérdekesebb hazai faunisztikai megfigyeléseiből. Az itt következő – Magyarországon jórészt nagyon ritkán előforduló – madárfajok adatainak nagy része a Nomenclator Bizottság által hitelesítendő, ez viszont a legtöbb esetben még nem történt meg, ezért az előfordulások pontos időpontjait nem közöljük.

JANUÁR

Az év első napjaiban a szegedi kommunális lerakó területén 1 első teljes szibériai viharsirályt (Barkóczi Cs., Katona A. Z.), a váci Ligeti-tavon 3 mandarinrécét (1 (Végh T.), Celdömölk mellett 2 (Somogyi Cs.; Horváth B.), Rábapaty mellett pedig 1 szibériai csilpcsalpfüzikét láttak (Eredics B. K.). A hónap első hetének második felében Apajon 1 szibériai csilpcsalpfüzikét (D. Bastaja), a Balatonon (Fonyód-Bélatelep) 1 halcsontfarkú récét (Koleszár S. és társai), Hódmezővásárhelyen, a Sun City tavain 1 öreg nilusi ludat (Molnár Á.), a balatonboglári (Rajna T.), majd a balatonlellei kikötőben 1 öreg halászsirályt figyeltek meg (Panyi E., Péntek I.). 3 nilusi lúd szinte egész januárban (végül február közepéig) a Kísfalud melletti kavicsbányatavon tartózkodott (Hadarics T.). Az első hétvégén Mezőberény és Bélmegyer között egy vörös szirtifoglyot (Forgách B.), a tihanyi révnél pedig átszíneződő hím pehelyrécét láttak (Imre K. és társai). Január második hetében a Balatonon (tihanyi rév) egy kerceréce x kis bukó hibridet (2 (Székely B.)), a Hódmezővásárhely közelében lévő Batida mellett 9 vörös szirtifoglyot (Kókai K.), a kecskeméti elkerülő út mellett egy hím kisasszonyrécét (Simon O., Deszpot L. O.), a váci Ligeti-tavon 12 (5 gácsér és 7 tojó) mandarinrécét (Bombay B., Káposznyák Á.), a Tisza szegedi szakaszán pedig 1 mandarinréce-gácsért figyeltek meg (Kókai K.). A hónap harmadik hetében Bugyi közelében, a Peszéri út mellett egy örvös lúd (Kiss Á.), Pinkamindszent külterületén 2 kuhi (Tóth M.), a Duna esztergomi szakaszán (Selmeczi-Kovács Á.), valamint a szegedi Tisza-parton 1-1 mandarinréce-gácsér került szem elé (Simon O.). Január utolsó hetében a Tisza szegedi szakaszán újra látták a hím mandarinrécét (Kókai K.), a Kísfalud melletti kavicsbányatavon a 3 nilusi ludat (3 (Hadarics T.)), Siófokon pedig többször is szem elé került a már egy ideje a Balaton déli részén tartózkodó öreg halászsirály (Németh I., Főnyedi E.; Németh I.).

Fotó: Végh Tamás

Fotó: Székely Balázs

Fotó: Hadarics Tibor

FEBRUÁR

A hónap első napjaiban Szigetmonostor határában, a horányi révnél 1 öreg halászsirály (Schrodt O.), a győri szeméttelen (Sas-hegy) 1 öreg és 1 átszíneződő (2y) (Pitó A. és társai), a szegedi kommunális lerakónál pedig 2 öreg és 1 átszíneződő (3y) szibériai viharsirály (4 került szem elé (Barkóczi Cs.). Február első hetének végén és második hetének elején a soproni Ibolya-tavon 1 öreg hím kisasszonyrécét (5 (Hadarics T.)), a Kunmadarasi-pusztán (Borza S.) és a Kis-Balatonon (Gál Sz., Bognár Sz.) 1-1 vetési ludat, Hódmezővásárhely mellett (lelei úti bányató) pedig 1 tojó csuklyás bukót láttak (Kókai K.). Február második hetében Babót és a szárföldi kavicsbányatavak közötti repceföldön 4 (2 öreg és 2 átszíneződő) kis hattyú (6 tartózkodott majdnem egy hétig (Hadarics T. és mások). A hónap harmadik hetében Hódmezővásárhely mellett (Aranyágykert)

Fotó: Barkóczi Csaba

Fotó: Hadarics Tibor

Fotó: Hadarics Tibor

Fotó: Barkóczi Csaba

Fotó: Janttyik Tibor

1 öreg nilusi ludat (Molnár Á.), a szegedi kommunális lerakó területén 2 öreg szibériai viharsirályt (7 (Barkóczi Cs.)), a kardoskúti Fehér-tavon egy 27 példányból álló kishattyú-csapatot (8 (Vasas A. és mások; Janttyik T., Öze P.)), a szolnoki Tiszaligetben pedig 1 pár kisasszonyrécét láttak (Dénes G.). Február utolsó hetében a győri szeméttelen (Sas-hegy) 1 öreg (Pitó A., Varga B.), a szegedi kommunális hulladék-lerakónál pedig 2 átszíneződő (2y + 3y) szibériai viharsirályt (Barkóczi Cs., Nagy T.), a Hortobágyon (Macs-katelek) 1 örvös ludat (Tar A., Tar I.), Balmazújváros felett 1 kanadai darut (Nagy Gy. és társa), a soproni Ibolya-tónál 1 hím kisasszonyrécét (Stofa K.), Sándorfalva határában (Macskási-gyep) 1 alaszka ludat (Gyukics G. és társai), az Oslói-Hanyban pedig 2 nilusi ludat figyeltek meg (Pitó A.).

MÁRCIUS

A hó legelején a tömörkényi Csaj-tavon 1 szibériai csilpcsalpfüzikét (Barkóczi A., Nyúl M. és társaik), az Osló temető melletti kis tónál 2 öreg nilusi ludat (Kása R.), a Kis-Balaton I. ütemének északi részén (Bárándi-víz) 2 öreg kis haty-tyút láttak (Gál Sz. és társai). Március első hetének közepén 1 átszíneződő (2y) pusztai sas húzott át magasan a fertőújlaki Borsodi-dűlő felett (Mogyorósi S., Hadarics T.). A hónap első hetének végén az érdi záportározón 2 öreg indiai ludat (Juhász F.; Ripka G.), a szegedi kommunális lerakónál 1 átszíneződő (2y) szibériai viharirályt (Barkóczi Cs.), Hódmezővásárhely mellett (Aranyágykert) pedig 1 öreg nilusi ludat észleltek (Molnár Á.). Március második hetében a karcagi Kecskeri-víztározónál 1 örvös lúd (Kálmán S.), a szegedi kommunális hulladék-lerakón 2 átszíneződő

(2y + 3y) szibériai viharirály (Barkóczi Cs.), a Hortobágyi-halastavon 1 örvös lúd (Tar I., Tar A.; Tar I.), a Balatonon (Fonyód-Bélatelep) (Gál Sz.) és az Osló temető melletti kis tónál (Horváth Á. B.) 2-2 öreg nilusi lúd, Kocséron pedig 1 szibériai csilpcsalpfüzike került szem elé (R. Petitjean). Március harmadik hetének végén a Várpalota melletti ülepítőtavakon 1 öreg hím kontyos réce x hegyi réce hibridet (Kovács N.), a szegedi Fehér-tavon pedig 2 nilusi ludat fényképeztek (Engi L.). A hónap negyedik hetében Bugyi határában (Sirályos-tó) 2 nilusi ludat (Hodász I.), Hódmezővásárhely mellett egy csuklyás bukót (Mészáros Cs., Engi L.), a Polgári-halastavon 1 öreg borzas gödényt (12 13 14) (Katona József és társai; Tar I.), Hódmezővásárhely mellett (Aranyágykert) pedig 1 öreg nilusi ludat figyeltek meg (Molnár Á.).

Fotó: Barkóczi Csaba

Fotó: Rudi Petitjean

Fotó: Kovács Norbert

Fotó: Bőtiné Solyimos Laura

Fotó: Bőtiné Solyimos Laura

Fotó: Tar István

Köszönet illeti a madarak megfigyelőit, hogy adataikat közkinccsé tették. Kérjük, hogy – amennyiben eddig még nem kerítették erre sort – a megfigyelések részletes dokumentációját mielőbb juttassák el a Nomenclator Bizottság titkárához (Gál Szabolcs, e-mail: nomenclator@birding.hu). Az itt felsorolt adatok nagyrészt az érdekes megfigyeléseket közlétező www.birding.hu, illetve a www.rarebirds.hu internetes oldalairól származnak.

Saját logós távcsőcsalád az MME bolt kínálatában

MME Haris

Érdeklí a madarak világa, és egy könnyű, jól használható távcsövet keres? A Haris belépő szintű távcső tökéletes társ a madármegfigyeléssel és természetjárással ismerkedőknek. (8x42 és 10x42 modellek)

MME Tűzok

Éles és kontrasztos kép, széles látómező és strapabíró külső. A remek ár-érték arányú Tűzok távcsövek kiváló eszközök minden madárbarátnak. (8x42 és 10x42 modellek)

MME Vércse

A természet szerelmeseiként egy kompromisszummentes képminőséget nyújtó és bármilyen időjárási körülmény közepette tökéletesen működő kézi távcsövet keres? A Vércse ED-lencsési élethű színeket és tökéletes képminőséget biztosítanak, hogy minden apró részletet kiválóan láthassunk. (8x42 és 10x42 modellek)

Az MME távcsövek időjárásálló vázzal rendelkeznek, lencsevédő kupakkal, nyakpánttal és tokkal érkeznek a csomagban.

MME Bibic teleszkópok

Állítható nagyítású spektívjeink tökéletesek a távolban megbújó partimadarak vagy épp a pusztában vadászó ragadozók megfigyeléséhez. A kategóriához képest kompakt méretnek és kis súlynak hála egy egész napos madarász túrára is magunkkal vihetjük a terepen is megfelelő védelmet nyújtó tokban.

Folyamatosan bővülő távcsőkínálatunkért látogass el webáruházunkba!
mmebolt.hu/madarmegfigyeles
 06-20-969-7778

FELFEDEZHETI A VADON MINDEN RÉSZLETÉT.

NEM FOG LEMARADNI SEMMIRŐL, MIT LÁTNI SZERETNE.

SWAROVSKI
OPTIK

AZ ÚJ CL COMPANION

PRÉMIUM OPTIKA EGYSZERŰEN

Éles, nagy kontrasztú, a természetes színekhez hűen igazodó képek; kompakt, intuitív kialakítás.

KÖNNYŰ ÉS ISMERŐS

Mindössze 550 grammot nyom, a kialakítása ergonomikus, és még kesztyűs kézzel és szemüvegben is kényelmesen használható.

MINDEN HELYZETHEZ JÓL ILLIK

8x30-as és 10x30-as nagyításban és a természet által ihletett Desert Orange, Mountain Green és Safari Brown színben érhető el

SEE THE UNSEEN